

Darbas vyko kelis mėnesius. Nuotaika, savaime aišku, šandien gera. Repeticijos ir darbo atlikimas vyko pagal planą. O gegužės 21 d. 3 val. popiet "Skirgailos" premjera Chicagoje, jaunimo centre.

Poezija ir filosofija matematikoje

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

Matematika ir poezija

Pasivylę į kelias nuomones, kalbant apie matematiką, stabilizaciją dabar ties poezija, kuri, anot britų filosofo Herberto Spencerio, yra kalbos forma, skirta tiksliai reikšti emocijinę mintį. Skaitant poetą Algimantą Mackų, atrodo, kad poezija yra "iš mirusios jūros dugno iškaltos deginto molio plytelės su hieroglifų įrašais".

Kiekvienas mes savaip skaitome šiuos hieroglifus ir savo atskirą turinį įdėdami į juos, kaip ir į matematikos simbolius, kurių intuityvi prasmė kiekvieno mūsų yra kita ir kurių objektyvi reikšmė priklauso nuo to, kaip šios hieroglifų plokštelės sudėtos. Pavyzdžiui, ta pati diferencialinė lygtis gali reikšti spyruoklės sūbavimą, kitu atveju gali aprašyti elektros srovę indukciniame tinkle, dar kitu atveju ji gali atvaizduoti žmogaus širdies plakimą.

Argi ne tas pat atsitinka su metaforomis poezijoje? Juk Salomėjos Nėries vėjas jos eilutėje "gyvenimas mano — tai vėjas palaidas" reiškia visai ką kitą, negu Jurgitos Saulaitės posmė:

Sausra nėra smėlis,
Nei deganti saulė,
Nei sausos vėjas.
Sausra yra šulinys be ilgesio,

O ką reiškia "vėjas", kai Alfonsas Nyka-Niliūnas sūnunka: "Vivaldi, vėjas ir vargonai vėjais sidabro strele", arba kai jis palydi vėją gedulo procesijoje:

Jos kūną išnešė kadais
Sešėliais pro žaltis alėjas,
Ir sekė jį mylėjęs vėjas.
Palinkęs po sunkiais žiedais.

Argi šiuose pavyzdžiuose vėjas nėra tas pats, kaip matematikoje ikšas, kuris įgyja prasmės tik kitų simbolių kontekste, pavirsdamas pagal autoriaus norą arba laisvu kintamuoju, arba griežtai nubrėžta riba, arba begalinio dimensijų erdve.

Kažin ar Henriko Radausko žodžiai:

Ir skamba medyje melodija tyli,
O aš klausausi jos ir užrašu smėlį.

reiškia tik jo kuklumo nevilį, kad laikas greit užpustys jo giesmę, kaip pėsaką sausam smėly? O gal jie pirmiausia pasako jo parinktų žodžių ir jų prasmės nepastovumą? Ar po daugelio metų Radausko tylioji melodija neskambės kitais aidais tame pačiame medyje ir tame pačiame eileraštyje, negu ji skamba dabar?

Gali atrodyti, kad šis palyginimas, kaip simboliai ir metaforos, keičia savo turinį matematikoje ir poezijoje, yra paviršutinis. Juk Stasio Santvaro žodžiais: "Daina pilna aukšinių skiemų, daina graži, kaip sielvartą dainuojanti mergaitė". O matematika juk sausa, bejausmė, be gyvybės. Bet argi grožis tik jausmuos ir sielvartas? Argi kiekviena obelė šaka pavasari kančio pabala? O vis dėlto jina — graži! Grožis ir gyvybė yra tiek pat ir matematinio galvosūkio dalis, kiek jie priklauso Stasės Šakytės "Iš tamsių geležies rūdos lašų renkamas kentėjimo ženklui". Tiesos ilgesys yra nemažiau gražus, negu gėrio ieškojimas ritmo eilutėmis.

Be abejo, daugiau žmonių gali gėrėtis Aisčio "Vortinkliukuose pakibusioms raselem apvalytėm", negu Goedelio nepilnumo teorema arba Zermello kardinalinių skaičių palyginimu. Tačiau jei mes visi galėtume dainuoti kaip Vergilijus Noreika, bet tik kas dešimtas skirtume spalvas, ar tada sakytume, kad grožis priklauso tik Banaičio ir Jakubėno kūrybai ir kad jo mažiau Adomo Varno drobėje? Goethe yra pasakęs: "Matematikas tik tiek yra išbaigtas, kiek jis išgyvena tiesos grožį".

C. MASAITIS

Be paminėtos laisvės dėti į tuos pačius žodžius ir simbolius įvairią prasmę, matematikoje ir poezijoje mes esame laisvi ta pačia prasme reikšti įvairiais simboliais. Pavyzdžiui, Julija Švabaitė liūdi, kai "vėjas užpūtė motinos šilto rūbo kvepėjimą", o Nyka-Niliūnas išsako išsiskyrimo su motina skausmą, kai "ji užgستا tenai, lyg šešėlis, be skundo, kaip žvaigždė, begalinę naktinį krisdamą". Abu jie aprašo tą patį įvykį, tačiau Švabaitė savo posmę laidoja paguodą ir užuovėją, o Niliūnas atsiskiria su gyvenimo švyturio neįsipildžiusios vilties auka.

Matematikoje, žinoma, nėra intymaus grožio, kuris spindi pradžioje kančio ir atgailoj, tačiau matematikoje, kaip ir poezijoje, realybė išreiškiama įvairiomis formomis, kurios atspindi tai, ko mes ieškome samprotavimų ar jausmų tikrovėje, kurios yra mūsų asmeninio santykio su šia tikrove aidas. Pavyzdžiui, iš trigonometrijos mums gerai pažįstama kosinusų funkcija, išreiškianti trikampio kraštinių santykį, kai mums rūpi trikampio savybės arba begalinė eilutė, kai mus domina šios funkcijos pratęsimas į kompleksinę sritį.

Poezijoje yra metaforų, kurios yra virtusios simboliais su aprėžta prasmų skale. Taip pat ir matematikoje, kaip ir poezijoje, yra savokos yra įgyje gana pastovią prasmę. Tačiau šie simboliai savo lankstumu ir įvairumu išlieka idomūs ir vis nauji. Liepsna ir audra yra poezijos simbolių pavyzdžiai. Jie išlaiko savo metaforų grožį, nes kai Dangulė Sadūnaitė žada "po žiemos su liepsnoti tulpėmis", jos liepsnojimas yra visai kitas, negu Vlado Slaito, kai jis ilgisi "nežemiško draugystės kaip žiburėlis danguje liepsnoti".

Taip pat audra, ji virto konflikto, sunaikinimo ir išaukimo simboliu. Tačiau ji vis tiek išlieka poezijoje nauja ir sodri savo turiniu, nes Stasio Santvaro audra, kuri "į krantą išmetė skeveldras laivo" yra tragiška ir grasinanti, tuo tarpu toji audra, kurios Juozas Mikuckio "širdis nebeieško, kai jau metai nerimo praeina" yra intymiai asmeniškai ir net nuolaidi. Dar kitokia audra sutinkome "kasas paleidusi, atjojančią" pas poetę Nerimą Narutę.

Panašiai ir matematikoje: integralas visada reiškia tam tikros rūšies ribą, o tačiau šio simbolio Riemann'o, Stiltjes, Lebesyne, ar Radono prasmės nemažiau skiriasi tarpusavy negu Sadūnaitės ir Slaito liepsnojiniai.

Šios pastabos rodo, kad matematikoje formų tarpusavio santykis ir jų priklausomumas nuo to santykio yra panašus į poezijoje naudojama techniką, kuri nuaukžia vaizdus ir jausmą iš žodžių, laisvai juos pasirinkdama ir sugretindama.

Britų matematikas Hardy sako, kad tapytos, poetas ir matematikas visi kaip miklos audėjos audžia savo raštus: tapytos spalvų audimą, poetas žodžių marginį, o matematikas minčių įvairiaspalvį raštą. Tačiau matematika yra mūsų pažinimo dalis. Joje simbolių ir jos savotiškų metaforų naudojimo būdas tėra tik antrinės reikšmės. O kaip su poezija? Ar ji irgi priklauso mūsų pažinimo lobiams? Aš nežinau. Kai aš skaitau poeziją, aš tariuosi neieškau žinomo. Tačiau kaip yra iš tikro? Žinoma, poezijoje nerastim geometrijos teoremų, nei lygčių sprendimo egzistencijos įrodymų, nors praėity ir bandyta eilėmis rašyti geometrijos vadovėlius. Tačiau poezijoje yra kitos išminties ir kito žinojimo. Keturiadesimt aštuntojo psalmė sako: "Mano burna kalbės išmintį ir mano mastanti širdis išmanymą." Juk psalmė yra poezija ir kartu ji yra gyvenimo iš-

mintis. Tačiau tai yra iš tos gadinės, kada poetas buvo pranašas ir pranašai buvo poetai. Dabar, kai naujojo poezijos R. Vėžys po atostogų "grįžęs miestan vaikšto pagiriadamas ir žakni melynų padangės gabalais", gal ir ne visada rasiuosi aiški ir vienareikšmė. O kiek precizijos mes skiriame idealui savo kasdieninėje kalboje ir gyvenime? Kažin, ar ne šitą sąvokų ir minčių kombinavimo laisvę, bendrą matematikai ir poezijai, ir iš tos laisvės kylančią tikslumą turėjo galvoj garsus matematikos Weierstrass'as sakdamas, kad matematikas, kuris nėra kartu ir truputį poetas, niekada nėra pilnas matematikas.

Britų poetas Wordsworth sako: "Poezija yra tai, kas apima visus mokslus ir tai, kuo visi mokslai turi remtis". Manau, kad tikroji poezijos vieta yra tarp šios hiperbolės ir kuklių K. Bradšo žodžių, kur jis sako: "ten rytojaus paaimintą vilčių suieškojęs į giesmę dedu". Iš tikro, atidžiai ieškodami, ir dabar mes galime rasti poezijos rytojaus atspindį, kuris yra aukščiausias žinojimo laipsnis; galime vėl išgyventi senovės laikų realybę, kurioje pranašas ir poetas buvo ta pati, išmanymą mastanti, širdis.

Kai poezija savo žodžių simbolių atskleidžia mums ateitį, ji yra panaši į matematiką, kuri lygtimis ir simbolių transformacijomis nustato būsimus saulės apertimus, pūdenos vėjo stiprumą bei kryptį ir per ateinančių trijų nedaro dienų savaitgalį eismo nelaimės žuvusiųjų skaičių.

Airių poetas ir kritikas Louis MacNeice palyginęs poeziją su "precizijos instrumentu žmogaus reakcijai į gyvenimą užrašyti". Aš manau,

Filosofija ir matematika

Dabar dar žodis apie filosofiją ir matematiką. Jos yra panašios bent vienu atveju: abi labai pretenzijos. Pagal vadovėlių definiciją filosofija yra visuotinis mokslas, apiman visas kitų mokslų pagrindus. Todėl mes turime gamtos mokslų filosofiją, istorijos filosofiją, ekonomikos filosofiją ir net matematikos filosofiją, arba matematiką. Matematiką taip pat paskelbė savo mokslo visų mokslų karaliene ir matematikas Bell net parašė knygą tuo titulu. Panašiai, kaip įvairių mokslo šakų filosofijas, mes turime įvairių matematinių mokslus, kaip matematinę fiziką, matematinę chemiją, biometriką, t. y. matematinę biologiją, operacinę mokslą, arba ekonomikos matematiką, matematinę lingvistiką ir net matematinę filosofiją! Iš tikro, juk turime matematinę logiką, ir reikia pripa-

fai, gyvenę po Descartes'o kreipę daug dėmesio į jo pastabą. Tačiau šios dvi mokslo šakos yra daugiau negu vienu atžvilgiu į viena kita panašios.

Pirmiausia, matematika, kaip ir filosofija, tiesiogiai nesiremia nei matavimais, nei stebėjimais. Jų daromų išvadų negalima nei patvirtinti, nei sugriauti jokiais eksperimentais. Tiesa, filosofijoje pragmatizmas teigia, kad visas žmogaus pažinimas ateina per mūsų jausmus. Taip pat ir matematikoje yra nuomonė, kad visa matematika yra ilgu amžių patirties indukcija. Tačiau reikia pastebėti, kad nei filosofijoje, nei matematikoje, berods, niekas nėra pasiūlęs eksperimentų ar matavimų, kurie galėtų patvirtinti ar sugriauti kuri filosofinį teiginį ar matematiką teoremą.

Toliau, filosofijoje ir matematikoje egzistencijos klausimas yra vienas iš pagrindinių, nors klausimo forma ir sprendimo būdai matematikoje yra kitokie, negu filosofijoje. Užduot ieškodami pačios egzistencijos esmės, kaip filosofijoje, matematikoje mes paprastai klausiamės apie vieno elemento arba specialios elementų klasės buvimą. Filosofijoje mes pirmiausia klausiamės, kas yra būtis, o tik po to ieškome jos savybių. Matematikoje dažniausiai darome priešingai: pirmą nusakome elemento savybes, o paskui klausiamės, ar jis egzistuoja.

Tačiau kaip būtis klausimas užima daug vietos filosofijoje, taip ir modernioji matematika yra prikrauta vadinamą egzistencijos teorijų, kurios įrodinėja, kad definicijomis ir postulatais apibrėžtame matematiniame pasaulyje egzistuoja tam tikri elementai, kaip, pavyzdžiui: sekų ribos, lygčių sprendimai ir aišbių transformacijos, ir kad tie elementai turi tam tikras savybes, kaip antai: jie yra vieninteliai, tolydiniai, vien-vienareikšmiai, ir t. t.

I būtis svarstymą filosofijoje galima žiūrėti trimis požiūriais. Mes nagrinėjame, kas yra būtis, kaip atskiri būtis aspektai rišasi vienas su kitu, ir kaip mes patiriam būtį. Aišku, šitie atžvilgiai yra tampriai susiję tarpusavy ir kiekvienas mąstymas kas yra būtis apima taip pat atsakymus į kitus du klausimus.

Pradėdami paskutiniu, epistemologiniu atžvilgiu, turime pastebėti, kad matematiką kaip ir filosofijoje kyla klausimas, kiek mūsų justilinė patirtis prisideda prie matematikos išvystymo, t. y. kiek matematika priklauso nuo indukcijos ir kiek jos sukurta grynąja dedukcija iš pirmųjų principų. Tačiau šitas klausimas matematikoje liečia tik postulatus pasirinkimą ir definicijų

struktūrą, o gal dar ir logikos taisyklių sudarymą. Moderniojoje matematikoje aksiomos nustojo būti aksiomomis. Dabar jos vadinamos postulatais, o ne savaime aiškiomis tiesomis. Postulatų pasirinkimas yra tam tikra prasme vien skolinis dalykas. Matematikoje netgi pagedauiama nagrinėti įvairius postulatus ir jų paneigimų kombinacijas ir tirti iš to išplaukiančius galimus. Pavyzdžiui, mes diskutuojame dvinarę aišių algebrą ir su ja susijusią klasinę dvireikšmę logiką, kurioje kiekvienas teiginys yra arba teisingas arba klaidingas. Arba mes galime lygiai taip pat studijuoti vadinamą neryškią aibes su jų daugiareikšmę logiką, kurioje teiginiai

be teisingos arba klaidingos reikšmės gali turėti taip pat ir kitas reikšmes. Taigi, postulatus pasirinkimo klausimas nėra esminis.

Mums belieka svarstyti tik du pirmuosius būties klausimo atžvilgius: kas ir kaip. Filosofijoje atsakymų skalė ir pirmąjį klausimą nusitęsia nuo Platono idėjų arba formų, kurios tik vienos sudaro tikrąją realybę iki Demokrito atomistinės tikrovės, kuri visa sudėta į nedalomas medžiagos daleles. Iš tikro, ir populiaros literatūros skaitytojas gali lengvai priskaičiuoti bent pusztinį skirtingų filosofinių teigimų apie būtį, pradedant krastutiniu solipsizmu iki Spencerio ir James'o prag-

DR. MARIJA LINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEmlack 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofs. HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. kampas)
Pirmad., antr., ketvirt., ir penkt. nuo 9 val. popiet iki 7 val. vak.
Ketvirt., ir šeštad. nuo 9 val. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7097
Valandos tik pagal susitarimą.
Trečdieniais uždaryta

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290, ofiso ir rezidencijos
Pirma ligonius tikta susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslių ir Prostato CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street
Val. antradi nuo 1 - 4 popiet ir ketvirtadi, nuo 5 - 7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GROvehill 6-0617
Valandos: pirm., ir ket. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr., ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-8296
Valandos: 2-8 v. v. penktadi. 10-12 ryto. 2-8 val. vak. šeštadi. 1 iki 4 v. vak. Treč. ir sekmadi. uždaryta. Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 50th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val.: pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštadi. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GH 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktadi. 2-4 ir 6-8. Treč. ir šeštadi. uždaryta.

TEL. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VARKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 6-8 val. vak., penktadi. ir šeštadi. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet
Treč. ir šeštadi. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLJOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 747-2141. Namų 928-4889
Val. pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8, penkt., 1-5. Šeštadi. pagal susitarimą.

Dr. Ant. Radoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmadi. ir ketv. 1-4 ir 7-9, antradi. ir penktadi. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. Tel. 735-4477 Rez. PR 6-8960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6419 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 2-0001

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLAVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso Tel. PR 8-2220
Namų — rezid. — PROspect 8-9081
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
VAL.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 5 iki 8 val. Trečadi. ir šeštadi. uždaryta
Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečadi. ir šeštadi. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIŪNAS
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
5540 South Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Skambinti — 585-2525
Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4158

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išklyrus trečdienius
šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvius gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. ir 6-8 val. vak. šeštadi. 12-2 val. p. p. ir trečadi. uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL - KRAUCELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, neatsiliepęs skambinti 471-0225. Valandos pagal susitarimą.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmadi., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakaro. Trečadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. šeštadi. 11 val. ryto iki 2 val. p. p.
Ofiso telefon. RE 7-1168
Rezid. tel. 239-2919

Remkite tuos ožnierių, kurie skelbia dienn. "Drange".

Perskaityte "Draugą", duokite kitiems pasiskaityti.

Dangulė Stončiūtė Aukš (lino raizgins)
Iš "Dailės" grupės parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

kad ši precizija kyla iš poezijos laisvės žodžių ir jų semantikos naudojimo. Mūsų kalba ir mūsų savokos labai netikslios ir dažnai daugiaprasmiškos: kas vienas yra arklys, kitam gali būti tik kuinas, o dar kitam gal žirgas. Tik išsilaisvinę iš žodžių kasdienybės ir nusikėlę į Lewis Carroll'o Alicijos Stebuklingąją Žemę, kurioje žodžiai reiškia ką mes norime, tik tada mes galime pasiekti matematines precizijas. Matematika, kaip ir poezija, nesuvaržyta jokiais preconcepcijomis ir joje tobulo skaičiaus savybė

žinti, ji yra daug pranašesnė už Aristotelio logiką. 1665 metais Spinoza parašė veikalą: Ethica More Geometrico Demonstrata, t. y. etiškai geometrinio būdu išdėstyta. Prancūzų filosofas Descartes yra pareiškęs, kad filosofija negali būti tikslė, jei ji nėra išreikšta matematinėmis formomis.

Galimas daiktas, kad Spinozės etikos išdėstymas ir Descartes'o pastaba labiau nurodo į skirtumą tarp matematikos ir filosofijos, negu į jų panašumą. Be abejo, matematika nėra filosofija. Nė filoso-

„Dailės“ grupės parodos atidarymo įspūdžiai

Gegužės 13 d., šeštadienį 7 val. vak. Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, prasidėjo, taip prasidėjo „Dailės“ grupės dvylikos dailininkų darbų paroda. Pabrėžtinai iki šiol veik neįprastas įvykis mūsų visokių parodų rengime: ši paroda buvo „atidaryta“ be jokių atidarymo „iškilnių“. Nebuvo jokių kalbų, žiūrovus dažnai varginančių, nekalbant jau apie tai, jog praeityje, kai kurie tokių atidarymų kalbėtojai sunkiai bemokėjo pasakyti tai, ką jie norėjo ar manė vertu esant pasakyti, nepaisant to, ko klausytojai iš anų kalbėtojų būtų pagirdę. Tikrai sveikintinas pavyzdys tolimesnių parodų rengėjams, jei negalima atidaryti įpinti ko nors naujesnio ir kūrybingesnio, tai geriau nieko ir nekalbėti.

Šios parodos apipavidalinimas irgi buvo naujoviškas. Paveikslai sukabinėti ne ant sienų, bet ant stendų, tuo kiek sustaurinant parodai skirtą plotą, bet užtat, ypač žiūrint iš toliau, ši karta salės konstrukciniai stulpai nedengė paskirų kūrinių. Kelios pavasario gėlėmis baltuojančios medžių šakos didelėse vazose, drauge su tos parodos atidarymo nepaprastyste, suteikė tos parodos visumai didesnį patrauklumą ir žiūrovui teikė papildomų pasigėrėjimo objektų.

Parodoje išstatyti 28 darbai Aleknie, Ambrozaitienės, Baniene, Baukytės, Kelečiaus, Kristolaitytės, Mitkutės, Sodeikienės, Stankienės, Stončiūtės, Trimako ir Žumbakienės, jūrų komisijai atrinkus tuos darbus iš 60 darbų, pristatytų tai parodai. Tiesa, parodos kataloge išvardinta 31 darbas, nes iš jūrų komisijos priimtų V. Kristolaitytės 5 darbų parodoje buvo išstatyti tik 2 darbai, kurie vieni du, deja, neduoda dailininkės kūrybinio žanro visumos suvokimo. Gi išstatyti V. Kristolaitytės du darbus, savotišką duoklę iškeliavusių amžinybės rimčiai pagerbti, greičiau reikia laikyti ieškojimu naujos kūrybinės išraiškos formos, o ne dailininkės pastoviai pasirinktos darbo krypties. Atrodo, kad pristatytų darbų atranka, nekalbant apie porą „koncesijų“, buvo gana griežta. Sprendžiant iš parodytų darbų, parodos visuma tuo tik laimėjo, nekalbant jau apie tai, kad neperkrautoje parodoje pateikti kūrinių geriau reprezentuojasi ir lengviau jais galima gėrėtis. Tolimesnių mūsų meno parodų rengėjai turėtų irgi tai turėti galvoje.

Išstatytų darbų technika įvairi: akvatinas, emalis, akrilika, grafitas, anglis, ofortas, aliejus, lino raizynas. Meninės krypties požiūriu — įvairių atspalvių abstraktai (išskyrus porą). Gal todėl, kad ši karta jūrų komisiją sudarė Chicago Meno instituto atstovai, daugumas išstatytų darbų turi to instituto studijų, darbų atspalvį, o ypač akrilikos technika atliktieji darbai, tačiau kvalifikuojant pristatytą kūrinių parodai, atrodo, nebuvo žiūrima dailininkų meninių studijų mokyklos.

Aleknie, kompozicijų linijos ir spalvos švelnios, bet drauge turi braižytojo technikos tikslumą. Labai įdomūs yra Mitkutės „Lietuvių liaudies keiksmadžiū“ (ofortų knyga), kur dailininkė (besirengianti Chicagoje magistro laipsnio egzaminui) pasirodo mokanti vaizdžiai iliustruoti taiklius senosios liaudies išminties posakius. Tą žanrą puoselėdama, dailininkė tikrai gali labai vertingų kūrybinių laimėjimų pasiekti. Šios parodos savotišką teigiamą staigmeną sudaro Stončiūtės lino raiziniai. „Sokėj“ (liaudies meno motyvais) rodo drąsias linijas, bet įdomesnė

J. DAINAUSKAS

yra „Kompozicija“ ir „Auka“. Jų autorė, Mundelein vardo universiteto, grafikos kūrėjai turi puikų braižą ir originalios kompozicijos pajautimą. Gal labiausiai savo kompozicija akį patraukia „Auka“, kuri leidžia tikėti, kad Stončiūtė sugebėsianti duoti naujus, tikrai vertingus grafikos darbus. Baniene abiejuos (akrilikos) darbuose skiriasi nuo ankstyvesniųjų, daugiau iliustratyvių darbų, ieškojimu naujų formų savo kūrybiniai minčiai išreikšti. Kelečiaus dvi kompozicijos, eksperimentinės abstraktai, yra tarsi jojo darbų, kuriuos buvo parodęs savo paskutinėje, neseniai įvykusioje parodoje. Ambrozaitienės du emalio darbai: „Geltonas takas“ gal mažiau patraukia akį savo spalvų niuansais negu „Gyvybės lietaus laše“, tačiau pirmasis neabejotinai labiau įdomus, ypač dėl tų techninių sunkumų, kuriuos dailininkė turėjusi nugalėti, kūrinių realizuodama.

Z. Sodeikienės, tos grupės vadovės, darbai akrilika nutapyti aiškiai „Sodeikienės stiliumi“, teikia vis naujas figūrų bei spalvų kombinacijas, nors kiek ir dvelkiančias roboto išmintimi. Įdomiausias savo kompozicija yra „Už žemės ribų“. Du darbai ofortu (iš vario raizinių) yra tarytum apmatas spalvų ataudui. Žumbakienės, puikios emalistės, visi trys darbai subtilūs, švelnių atspalvių deriniai. Jos visi tie trys

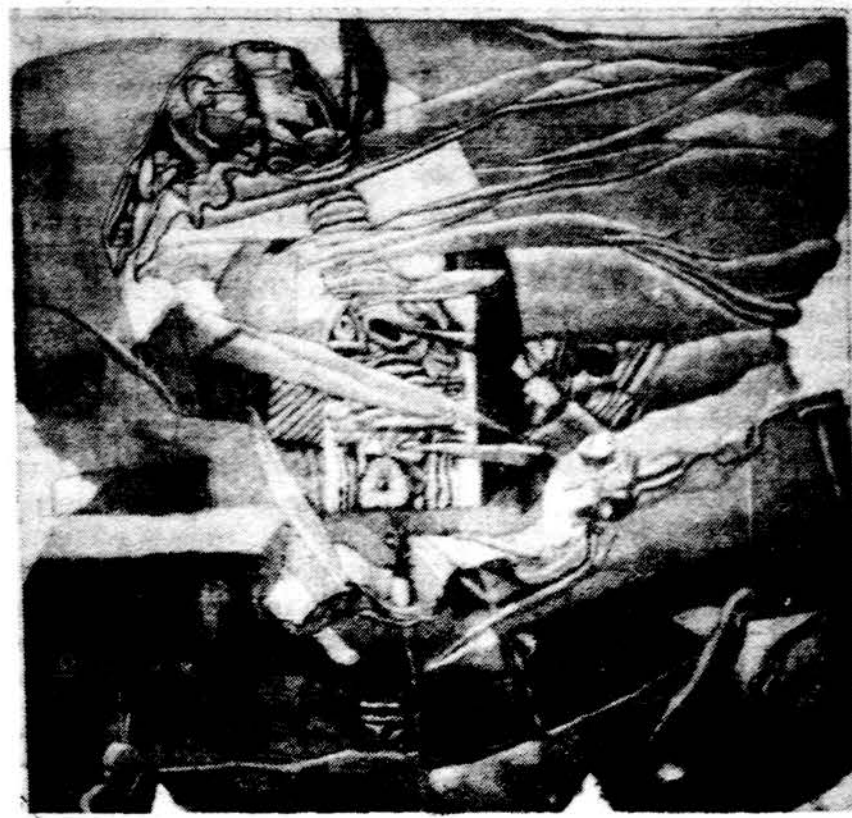
darbai traukia akį visu pirma sugebėjimu meistriskai išgauti didelę spalvų niuansų skalę. Iš viso, josios paskutiniųjų poros metų emalio darbai vis labiau ir labiau darosi subtilūs.

Pasitarimas apie etnines studijas

Illinois universiteto Chicagoje Circle padalinį gegužės 17–18 dienomis buvo pasitarimai etninių studijų klausimu. Pakviesta keliadesimt paskaitininkų ir diskusijų vedėjų ir buvo aptarta daugelis etnines studijas liečiančių klausimų. Organizaciniam komitetui vadovauja „Fra Noi“ italų laikraščio redaktorius kun. P.J. Ascioia. Pasitarimų planavimo komitete lietuviams atstovauja Svietimo tarybos pirm. J. Kavaliūnas ir Liet. bendr. atstovas inž. Br. Nainys.

Vatikano statistikos

Vatikano statistikos biuras, neseniai įsteigtas Pauliaus VI, paruošė statistinių žinių leidinį 197 puslapių. Jame skelbiama, kad pasaulyje yra 633 milijonai katalikų, kas sudaro beveik 18 proc. visų pasaulio gyventojų, kurių dabar yra 3.6 milijonų. Didžiausios katalikų procentas — Pietų ir Šiaurės Amerikoje — 55 proc., Europoje 38 proc., Okeanijoje 23 proc., Afrikoje 11 proc. ir Azijoje 2 proc. Pasaulyje yra apie 425,000 kunigų.

Zita Sodeikienė (iš „Dailės“ grupės parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje) Kitimas (ofortas)

„Dailės“ grupės dailininkai suvo darbų parodoje. Čiurlionio galerijoje, Chicagoje. Iš kairės į dešinę: kun. Kestutis Trimakas, samburio pirm. Zita Sodeikienė, Dalia Aleknie, Nijolė Baniene, Vanda Balukienė, Marija Ambrozaitienė, Irena Mitkutė, Danguolė Stončiūtė ir Jonas Kelečius.

Prašydo tulpės visos kartu ...

Nuotr. V. Maželio

„Jūratės ir Kastyčio“ operos sceninis apipavidalinimas

Trumputė introdukcija, primnanti pokalbį apie libretą ir kompozitoriaus geidimus.

Kadaise, būdamas New Yorke, nuvykau į Brooklyną aplankyti kompozitorių Kazimierą Viktorą Banaitį, su kuriuo rėšo ankstyvesnė pažintis. Jisai tasys gyvenolys kokiam erdviam sandėly, kuris tarnavo ir kaip gyvenamas butas, ir kaip piano pamokų studija. Būstinėje pirmiausia krito į akis tamsūs, blizgesį jau baigias prarasti planinas — kūrybos ir pragyvenimo įrankis.

Besikalbant, šeimnininkas pratarė, jog ruošėsi įgyvendinti seną sumanymą: komponuoti operą. Turis, girdi, Bronės Buivydaitei „Jūratė ir Kastytis“ eiliuotos legendos tekstą, nors libretinui požiūriu juo nesąs patenkintas.

ST. MERINGIS

—Ar nenumanai, kas galėtų tinkamą libretą parašyti? Kad būtų tikrai sceniškas.

Nelaukiai užkluptas, ėmiau mūšiškiuose Amerikos akiračiuose ieškoti šiam triūsui gal ir tinkamų žmonių. Berods, net tris išvardinau. Nors ir numaniau, kad stipriam operiniam libretui sudaryti turi atsirasti specifinio gabumo asmenybė. Atrodo, pastangos nėra sudėtingos, bet ne kiekvienam raytoju būna sėkmingos.

—Noriu, kad scenoje atgimtų šviesūs mūsų pajūris ir atspindėtų lietuviškas realybes ir pasakos pasaulis. Toks savas ir poetiškas.

Sie žodžiai užsikonseravo atminty ir, tartum, dar tebėra aussyse, kai kompozitoriaus geidimams žiuria priešybė atstojos Chicagoje Lietuvių operos „Jūratė ir Kastytis“ pasaulinės premjeros scenografija. Klausydamas, žavėjauisi chorų, solistų balsais, bet nei scenovaizdžiuose, nei aprangoje, anei spektaklio atmosferoje neužtikau romantiškos Lietuvos pajūrio legendos, jokio jos kvapo.

Adolfas Valeška spektaklyje domiuoja niūrumu ir, regis, Rytų meno pirsmu, Lietuvos tikrovę paneigdamas.

Lietuviško šieno norit pauostyti? Ir kad ir kažin kaip gudrūs ir mokytai —

Polia visoms keturioms glostyt, Kazys Binkis

Dailininkas Adolfas Valeška nusimano dekoracijų piešimo technikoje, bet šiuo sykiu debiutavo kaip operinio spektaklio apipavidalintojas. Jo dekoracijų ypatybė: nereikalingais elementais scenos perkrovimas, indų ar

kitokio rytiečių meno sekimas ir lietuviškų sudaromųjų dalių — tautinio kolorito neigimas. Visas dekoratyvu, ornamentiška turtinga, dažnai vien efekto siekiant. Mėgsta tamsų foną, ryškias spalvas. Jūros pakrantė pas jį juoda, nors akį durk. Dailininkui, atrodo, nėra svarbu, ar tai ankstyvas ar vėlyvas vakaras, kuris metų laikas. Neima galvon ne lydinčios dekoracijos muzikos, ne legendos ramios idilijos, ne pasakos poezijos. Jam, matyt, tvarsu būna žvilgsnį veriančios, „grazios“ ir quasi „modernios“ ar „simbolinės“ vizijos. Ir visur pas jį niūru: ir tyliame pajūrio Lietuvos kampely ir Jūratės skaidriuose gintaro rūmuose. Ir nėra, kartoju, legendos — pasakos poetinės kvapietės.

Lietuvos pajūris jau buvo kelių dailininkų kūrybiškai perteiktas operos ir baleto spektakliuose. Tai nebuvo fotografijos ar oleografijos, bet toje scenografijoje yra lietuviškos jūros įvairūs būdingi pakraščiai, su jų savitumais, gamtine patraukia ir, sakčiau, reta lyrika. (O kai iš žiūrovės išgirdau klausimą, kodėl Chicago scenos abiejose gilumos pusėse pastatyti trys „linoleumo ritualai“, prisipažinsiu, pasidarė neįauku. Spėjau, kad atsirado kaip kokia atsvara, kompaniavimas, taškai, nors nutariau ir klausimą neatsakyti.) Manysčiau, kad scenovaizdžių autorius labiau rūpinasi sava kūryba, o kompozitorius Banaitis ir jo opera bebūv jam tik tramplinas į asmeninį dekoratoriaus pasisekimą. O į legendas ir lietuviškus nonsensus, dekoratyvumo vardan, įsiai, matyt, ir dėmesio nekreipė.

Norėčiau teigti, kad statiškumas reikalavo spalvų giedrumo, lygiai kaip to maldavo ir Lietuvos gamtovaizdis. To prašė ir šviesūs Jūratės rūmai — nežemiškos laimės prieglobščio vieta. Tai diktavo ir operos muzika. Per plati Marijos mokyklos se-

Po bandymų ugnies

MEDARDAS BAVARSKAS

ASPERGES

Nebenuplaus manęs izopas
Ir nepagydydys geležis.
Kai tersia širdį nuodėmės visokios
Ir atleidimo maldos jau neįsprasys.

Ko geležis nenukerta, ugnis pagydo —
Jau praėjau aš bandymus ugnies.
Bet kelio nerandu pasaulio margumynuose paklydęs.
Dvasia stipri, bet silpnas kūnas pralaimės.

O kaip norėčiau tarpe nekaltųjų
Nuplauti savo suterstas rankas.
Jau artinasi vakaras. Žinau, vėlu jau.
Ir kas benuramins? Ateis pagelbėti kas?

Bet apslakstyki, Viešpatie, izopu.
Kad neprarasčiau pas Tave dalies...
Nuplauk man kojas ir rankas ir nuo širdies nuplauki sopulį
Ir išsiveski švarų iš dulkėtosios šalies.

NATURE MORTE

Ant stalo vynuogės, taip žalios bei raudonos,
Bananai, apelsinai, visa, ką dovanojo mums egzotiška gamta.
Šiandien ant stalo vėlė laisvime kasdienę duoną,
Nors ji ne motinos kepta.

Ir kabo tas paveikslas metų metais su visais skanėstais.
Nepaiso, kad prasta čia žemėje žmogaus dalis.
Ir laukia, kada ten, kada tenai jau bus padėtas
Ir mano tėvo sodo obuolys.

na gal bereikalingai susiaurinta. Ornamentuoti portalai pasirodė neveiksmingi. Menka scenos giluma, aišku, siaurino mizanscenines galimybes. Apšvietimas turėjo tikslą vien ryškinti scenovaizdį, net arijoje užtemdydamas solistą.

Gali kilti įtarimas, kad šias eilutes rašančiam tėra nesuprantamas vadinamas modernusis menas. Ir jis kalba, mažai ką suvokdamas, apie nūdienos apipavidalinimo pažangą. Įtariamasis prisipažįsta, jog jį, pvz., sužavėjo dailininko Vytauto Virkav „Traviatos“ antrojo veiksmo laimėjimas: buvo modernu, savita ir meniška. Ir nebuvo scenoje jokių pragaro tamsybių. Nors buvo stilis ir nuotaika.

Noris dar priminti, jog miglai ar rūkui paleisti nereikia nuodingų dujų. Yra taiklesnės ir paprastesnės priemonės. Gintaro rūmams sugriauti tereikia vien plieninių vielių. Ir nereiks nuo palubių barstyti šukšles.

Daromi pastebėjimai nėra kritika, tikslai, nuozmi. Tai tik lietuvių žiūrovo reakcija. Kitų tautybių publika į daug ką gal stipriau reaguotų.

Kostiumų maskaradinė mišrainė, lietuviškų nesukuriant ir neatgaivinant.

Pradžią yra padarė dailininkė Bronė Jameikienė, būrus — laukininkus Donelaičio „Metų“ inscenizacijoje aprenęsi operetinėmis peizanais. Matyt, kad publika dėl sodietiškos jų išžiūros nepasipiktintų, žemdirbio kvapu uoslių nevalgintų.

Dailininkas Adolfas Valeška lietuviškus žvejus scenoje parodo dar stipriau: lyg kaimyninių slavų atstovus! Ogi operos moterų drabužiai dar šumnesni: yra grupė žvejų merginų, kurios vilki raudonai ir mėlynai! Ir sugalvok tu man, liaudies meno žinove. O motinos ir Rūtelės drabužiai tai tiesiog, stilizuoti mūsų dviejimtojo amžiaus kostiumai! Truputį pikta, kad grupė tinkamiesnių kostiumų, bent lietuviškai praeičiai artimų, atsirado tik po vandeniu, t.y. gintaro rūmuose. O šiaip, deja, savotiškas vinegretas tinkamai šliejasi prie se-

(Nukelta į 4 pusl.)

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

Kalbos mokslas ir purizmas

Vienas iš dabartinių Lietuvos vyresnės kartos kalbininkų yra Ričardas Mironas, gimęs 1908. IV.5 Kazachijoje. Kauno universitete studijavęs klasikinę filologiją, o Paryžiuje — sanskritą ir nuo 1962 Vilniaus u-to prancūzų kalbos katedros vedėjas. Jis yra išvertęs Eschilo „Prikaltąjį Prometėją“ (už šį vertimą jam buvo suteiktas kandidato laipsnis), taip pat G. De Maupassano „Pjėrą ir Zaną“, A. Puškino „Kapitono dukterį“ ir kt. 1969 išleistas jo „Kalbotyros įvadas“, o 1971 jis išspausdino „Kalbos mokslo pagrindus“.

Specialių lituanistinių dalykų R. Mironas nėra parašęs, bet jau prieš karą mėgo leisti ir aštrius lietuvių kalbos gincus, ypač nukreiptus prieš Gintąją Kalbą ir lietuvių kalbininkus. Štai 1936 Vaire, tautininkų žurnale, savo viename paskelbtame straipsnyje (XL317-320) jis tarp kitko šiaip rašo: visos mūsų kvalifikuotų kalbininkų mokslo laikosi ant giliai nekultūringo ir kalbos prigimtį žalojančio pagrindo; autoritetingas kalbininkas... profanizmas vartoja žodį; taisytojas savo argumentams imasi medžiagą iš tos srities, kur jis pats yra ignorantas; čia... mūsų kalbininko nerimtumą pasiekia aukščiausia viršūnė; ar laikraštis GK, užsiimdamas tiek nerimtais dalykais, prisideda... ir t.t. Toliau dėl tos gražybės. Antr. vertus, seniau Lietuvoje visi nebuvo tokių naujų kalbininkų, kurie būtų norėję iš lietuvių kalbos išgauti visus „kitakilmis“ žodžius. Kaip aš savo Ankstyvesnėje ir dabartinėje lietuvių bendrinės kalbos vartosenoje (1971, 17 tt.) esu trumpai išdėstęs, tuomet Lietuvoje buvo stengiamasi eiti J. Jablonskio ir K. Būgos pramintu keliu. Specialesnės, ypač terminais vartojamos tarptautinės svetimos žodžių, kurie turi gerą, visai tinkamą, bet tuo pat metu, nuo to laiko, kai lietuvių kalba pasidarė valstybinė kalba, jis darosi aiškiai reikšmingas. (66). Ypač po K. Būgos mirties „puristai“ išsijusę tėsę savo pragaistą lietuvių kalbos „valymo“ darbą. 1939 metais pasirodė „Kalbos patarėjas“ (jo autoriai — L. Dambrauskas, A. Salys ir Pr. Skardzius), kur šalia gerų patarimų nurodomi ir daugybė „negerų“, „nereikalingų“ žodžių, pvz.: blynas, blūdas, buketas, chalat, čemodanas, diedukas, frantas, grybas, ypas, košė, kralikas, kurortas, lygsvara, nabagas, nachalas, obalsis, pliažas, pridus, rezultatas, rūbas, smetona, špokas, šposas, šriftas, žestas ir t.t. (67). Arba: „Visą reikala supainiojo čia buržuaziniai lietuvių kalbininkai puristai, kurie savo laiku siūlė visus kitakilmis žodžius išvyti iš lietuvių kalbos lauk ir pakeisti juos tikrais lietuviškais.“ Prieita net prie to, kad į vieną krūvą su žargonybėmis buvo mesti net ir tokie žodžiai, kurie lietuvių kalboje egzistuoja nuo seniausių laikų ir yra, galima sakyti, net senesni už pačią lietuvių kalbą (70). Pvz. buvę ir tokių „mokytojų“, kurie net siūlė galvą pakeisti mastalu! Ir toliau dar gražiau: „Iš lietuvių kalbos buržuaziniai lietuvių kalbininkai, uolūs lietuviško fašizmo tarnai, stengėsi išvyti net tik visus tuos žodžius ir posakius, kurie tikrai buvo paskolinti iš rusų kalbos, bet ir tuos, kurie tik primindavo rusiškus ar rusų kalboje vartojamus, net ir tarptautinius žodžius, kurie iš graikų ar

akiratis „horizontas“, antpetis „epoletas“, apyrankė „brasletas“, dvikova „duelis“, išraiška „ekspresija“, keltuvai „elevatoriums“, krepšinis „basketbolas“, lakūnas „aviatorius“, nesamone „absurdas“, perkakas „kanalas“, prieigaidė „intonacija“, priesaga „sufiksas“, sambūvis „koegzistencija“, šūkis „dievizas, lozungas“, šukuosena „frizūra“, tarmė „dialektas“, teisininkas „juristas“, tarinys „prediktas“, vasarvietė „kurortas“, žodynas „leksikonas“ ir kt. Kaip rodo žodžių istorija ir pati vartoseną, šios rūšies pakaitai praktiškai pasirodė didžiai naudingi, platesni visuomenei artimesni ir įmanomesni už tam tikras atitinkamas svetimybes, ir todėl jie jau plačiai yra įsigalėję. Pagaliau kaip dabar, taip ir anksčiau buvo vengiama grubių, nereikalingų skolinių ar barbarizmų, pvz.: bagotas, cnata, čystas, gatavas ir kt.

Visai panašiai, kaip „Gimt. Kalboje“ ir „Kalbos patarėjuje“, Lietuvių Kalbos Sekcijos išleistuose „Varduose ir žodžiuose“ (Vilnius, 1971, 29t.) vietoj bakanas, baranka, baumkuchenas, bonka, cibulis, čainykas, fasoliai, firanka, galereta, gazas, gerkulesas, gručas, imbrikas, kafeinikas, kilbasas, košelienas, kuknia, lazankos, liukras, medaunykas, muštarda, petelnia, piela, pončikas, rasalas, rinkės, sardinka, sirnykai, skaurada, skūra, slojikas, smetona, sokas, sosas, šinka, šmotas, šnapsas, taca, uksusas, zacirka, zrazai, žiuristas ir kt. bendrinei (literatūrinei) kalbai teikiama kepalas, riestainis, raguotis ir šakotis, butelis, svogūnas, arbatinis, pupelės, užuolaidai, drebučiai, dujos, aviųz drėbniak, griežtis ir sėtinys, arbatinukas, kavinukas ir kavinis, dešra, šaltiena, virtuvė, skyriai, glajus, meduolis, garstyčios, keptuvė, piuklas, spurga, mirkalas, lankiniai, sardinė, varškėčiai, keptuvė, oda, stiklainis, grietinė, sulstys ir sunka, padažas, kumpis, gabalas, degtinė, padėklas, actas, kukulienė, vniotyčiai, prijuostė. Taigi, kaip ir matome, tinkamas ir nuosaikus gerai sudaryti lietuvių žodžių vartojimas bendrinėje kalboje specialesnėmis ir net tarptautinėmis reikšmėmis yra ne lietuvių kalbos susinimas, bet turtinimas. Be to, kokių žodžių ar posakių teikimas norminėmis lytimis dar nėra joks draudimas: vartotojas gali pasinaudoti tomis teikiama lytimis, bet tam tikrais atvejais reikiant jis gali vartoti ir kitus gretinimus, sinonimus darinius. Ypač laisvas yra rašytojas: vaizduojamojoje, buitinėje kalboje jis gali vartoti visas kalbines priemones, kurios tik jam pasirodo tinkamesnės ir tikslingesnės; tai apsprendžia meninės kalbos tikslumas, pati kalbos kūryba. Tam tėra viena sąlyga — kalbos taisyklumas.

Dar skyrium tenka paminėti tokius žodžius, kaip ainis, lygsvara, obalsis ir kt. Ainis yra J. Basanavičiaus netinkamai abstrahuotas iš J. Bretkūno tarminės lyties ašinys „ateivis“ (plg. ataivis „t.p.“), todėl jo vietoj geriau vartoti seną ir visai gerai sudarytą palikuonį „descendant“. Lygsvara yra versta versla iš rusų ravnovesie ar vok. Gleichgewicht, o mes turime savo seną ir gerą pusiausvyrą. Obalsis yra sudarytas pagal lenk. ogolis, iš mūsų kalbos visai nepateisinamas, ir todėl jo vietoj jau J. Jablonskio buvo visai gerai pradėtas vartoti šūkis.

KITOS RŪSIOS

„LITUANISTINIS“ DISPUTAS

Savo platesniu straipsniu Kam tai reikalinga? (Draugas, 1972, Nr. 66) aš norėjau pasakyti, ko verti yra J. Balio atskirų Lituanistikos Instituto narių įtarinėjimai bei paties Instituto atakavimas, ir straipsnio gale pasisakiau daugiau nebeuogusias į jo užpuolius. Kaip ir buvo galima laukti, ir tą mano straipsnį jis atsiliepė naujais įtarinėjimais, bet iš esmės

Lietuvių katalikų mokslo akademijos 50 metų sukakties minėjimo Kultūros židiny, New Yorke, pirm. dr. Domas Jasaitis (kairėje) įteikia kun. Juozo Prunskio įsteigtą akademinę žurnalistikos premiją prof. Juozui Brazaičiui. Nuotr. V. Maželis

Poezija ir filosofija matematikoje

(Atkelta iš 2 pusl.)

matizmo. Taip pat ir antruoju būties klausimo atžvilgiu filosofija yra turtinga nuomonėmis, pradedant nuo realizmo, anot kurio abstraktus teisingumas yra labiau tikras, negu teisingo žmogaus gyva ir plakti širdis, iki nominalizmo, kuriame bendrinės sąvokos tėra tik dirbtinės priemonės panašioms daiktams klasifikuoti.

Jau minėtas matematikos sistemos įvairumas, išplaukias iš postulatų pasirinkimo laisvės, yra jos turtas. Tačiau atrodo, kad filosofijoje pažiūrų gausumas yra labiau įvairių jos srovių nesutarimas. Nėgu viena kitos papildymas. Matematikoje nesutarimas nėra priimtinas. Mes galime rinktis žaisti šachmą arba šachmatais, ar dėlio žaisti. Tačiau kiekviename žaidime visi turime sutarti dėl žaidimo taisyklių. Tokiu susitarimu matematika ir išsprendžia egzistencijos klausimą. Sutartos taisyklės nėra nei absoliučios, nei privalomos. Galime rinktis, jei norime, sau patinkamas taisykles. Reikia tik, kad jos būtų nuoseklios ir, be to, pagėidaujama, kad jos nebūtų bergždžios.

Tokiu būdu, prieš atsakydami, kas egzistuoja, turime apibrėžti, ką reiškia egzistencija. Matematikoje turime dvi definicijas. Pirmiausia, elementas egzistuoja, jeigu jį galima sudaryti iš nedefinuočių (primitivių) sąvokų, pakartotinai jungiant jas pagal sistemos postuluose nustatytus jų sąvokų ryšius. Pavadinkime šią atvejį konstruktyvia egzistencija. Pagal kitą apibrėžimą, elementas egzistuoja, jeigu prielaida, kad jo negalima sudaryti, aukščiausia minėtu būdu, veda į prieštaravimą. Tai yra formalinė egzistencija. Mes taip pat sakome, kad elementas neegzistuoja, jeigu jo egzistencijos prielaida veda į prieštaravimą.

Vadinamoji intencionistinė matematikoje (Brower) pripažįstama tik konstruktyvi egzistencija. Tai yra viena iš galimų žaidimo taisyklių. Formalistinėje (Hilbert) ir logistinėje (Russel) matematikoje abi egzistencijos laikomos lygiavertėmis. Konkreciose egzistencijos problemose paprastai lengviau yra nustatyti elementų formalinę egzistenciją. Todėl didžiosios egzistencijos teorijų dalies įrodymai to ir siekia. Tačiau yra daug elementų, priklausančių įvairioms matematikoje nagrinėjamosioms sąvokoms, kurių konstruktyv

mano pateiktų dalykų jis nepaieigia arba neįrodo jų netikrumo (žr. Dirvą, 1972, Nr. 27). antra vertus, jam pasitraukus iš Instituto, nebėra ko konkrečiai ir diskutuoti su buvusiu prezidentu, nes tolimensė šneka, lengvai bešvirstanti tuščiomis rietenomis, vis mažiau ką bendro beturi su pačiu Institutu. Pagaliau raudojū šmeiklų medžiojimas lituanistuose iš dalies pasidarė net kurioziškas, kai R. Mironas pvz. buržuazinius lietuvių kalbininkus laiko uoliais lietuviško fašizmo tarnais!

P.S.

„Jūratės ir Kastyčio“

operos sceninis apipavidalinimas

(Atkelta iš 3 pusl.)

novadzdžio: be didelio kūrėjo vaizduotės apskurdiminio.

Jūratės kostiumai, kurių tikslas buvo suploninti solistės figūrą, nukelia fantaziją į orientą, jiems panašūs užtinkami ir meno leidiniuose. Ir šie apdarai taip pat lietuviškai išraiška nevargina.

Jūratės ir Kastyčio legendą yra kūrę lietuvių skulptoriai, tapytojai, grafikai. Bet tik vienam Ad. Valeškai pasisekė ją nulietuvin.

Nešvelnios pastabos nepakenks K.V. Banaičio „Jūratės ir Kastyčio“ pakartojimas, nes, anot kritiko Vlado Jakubėno, opera „perdaug artimai lietuviška, kad ji būtų nesužadinti lietuvių klausytojų širdžių.“ Tuo visiškai tikiu.

Reziumuojant, tenka pabrėžti, jog dailininkas privalo tarnauti autoriui ar kompozitoriui, o ne rungtyniauti su jais. Toks yra šių kritinių pastabėlių impulsas. Lygiai toks yra ir patarimas. Kam tik būtų įdomus ir ką liečia, Operos meno vadovybės neaplenkiant, kad ji būtų nesužadinti lietuvių klausytojų širdžių.“ Tuo visiškai tikiu.

Nauja, dešimtoji planeta

Californijos universiteto prof. J.L. Brady skelbia, jog visi apskaičiavimai rodo, kad toliau už Pluto yra dar dešimtoji mūsų sistemos planeta, maždaug už 5.5 milijonų mylių nuo saulės. Prof. Brady apskaičiuoja, kad ji turinti būti apie tris kartus didesnė už Saturną. Apie šios planetos buvimą nuspėta iš išskrypimų kelyje Halley kometos, kuri saulės sistemą aplanko kas 76 metų. Halley kometos orbitoj randami žymūs nukrypimai. Tos spėjamos planetos dar niekas nei su teleskopais nėra matęs.

ryšį ir patikrinti priežastingumo hipotezes.

Atrodo, kad šiandien fizika ir kitos gamtos mokslai, įskaitant biologiją ir mediciną, daug lengviau apsieina be filosofijos, negu tai buvo Platono laikais ar viduramžiais. Tačiau šie mokslai vis daugiau ir daugiau pasitelkia matematiką savo kaskart sudėtingesniems uždaviniams spręsti, nepaisydami Platono pareiškimu, kad jis nebuvo sutikęs matematiko, kuris būtų galėjęs samprotauti!

NOW ...

Earn interest from date of deposit to date of withdrawal on Regular Passbook accounts.

INTEREST COMPOUNDED DAILY.
PAID QUARTERLY
We pay highest rates permitted by law.

ASSETS OVER \$160,000,000
RESERVE OVER \$14,500,000

STANDARD FEDERAL

SAVINGS and LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO • CHICAGO, ILLINOIS 60632 • 847-1140

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Thursday & Friday, 9 a.m. to 8 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon — Wednesday, no business transacted.

Neteisingi prof. gen. Stasio Dirmanto priekaištai

K. ALISAUSKAS

Pereitų metų pabaigoje buvo išleistas metraštis "Plieno Sparnai", (Nr. 2—3) kurį redaguoja jaunas V. Peseckas ir E. Jasūnas. Metraštį leidžia Amerikos Lietuvių aero klubas. Tai jau antrasis "Plieno Sparnų" sąsiuvinis.

Pagirtinas jų darbas. Jame rasoma ne tik apie Lietuvos aviaciją, bet ir apie lietuvių aviatorių veiklą išeivijoje. Šiame metraštyje yra surinkta daug vertingų istorinių žinių. Redaktoriams reikia palinkėti sėkmės ir kantrybės šį darbą bedirbant.

"Plieno Sparnų" Nr. 2—3 (kurį gavau 1972 m. pradžioje) radau išspausdintą, buvusio Lietuvos krašto apsaugos ministro prof. gen. inž. St. Dirmanto, Lietuvių veteranų sąjungos "Ramovė" vardu parašytą laišką Amerikos Lietuvių aero klubui. Šiame laiške aš esu puolamas ir peikiamas. Nors mano pavardės ten nėra paminėta, kai kas gali pasakyti, kad tai liečia ne mane, bet Lietuvių Enciklopedijos V tomo redaktorių dr. V. Maciūną. Tačiau daugumas lietuvių gerai žino, kad Lietuvių Enciklopedijos karo skyriaus redaktorių visą laiką buvau aš. Staipnį "Lietuvos kariuomenę" XV tome patį pat aš esu parašęs. Todėl nėra abejonės, kad tatau man taikoma. Kalbos ir rašybos netaisės čia ištiesai cituoju tą vietą:

"Iki šiol rimtoje literatūroje iš laisvės laiktartio karybos srities turime vien tik neblogą inžinierinio ginklo aprašą pavidale inž. plk. Jurskio sudarytos knygos "Karo Technikos Dalių Dvidešimtmetis". Mūsų pėstija, kavalerija, artilerija, laivynas, Krašto apsaugos ministerija, štabas ir kitos tarnybos nebuvo suskubusios savo veiklos aprašyti. Lengvąpėdžiai, nesitikėjome kaimynų klastos ir agresijos! Nebuvome pasirodę... Ir Lietuvių Enciklopedijos XV tomo redaktorių tuo nepasirūpino. Nes, žinoma, lengviausia yra rašinėti apie raštus, raštėlius ir raštalaikius... o ne rimtomis temomis apie šalies saugumo sistemą ir gynybą..." ("Plieno Sparnai", Nr. 2—3, psl. 50-51).

Vadinasi, kas nebuvo parašyta apie Lietuvos kariuomenę, saugumo sistemą, gynybą ir t.t. Lietuvoje, tai privilegavo dabar išeivijoje pasirūpinti Lietuvių Enciklopedijos XV tomo redaktorių ir neatliktus kitų darbus tobuliausiai atlikti!

Taip samprotauja ir rašo prof. gen. St. Dirmantas, kuris Lietuvoje buvo daugiau dvejus metus (1935—1938) krašto apsaugos ministru, bet pats nieko Lietuvos kariuomenės karo istorijos reikalų nedarė. Sąlygos tada buvo palankios, dokumentinė medžiaga buvo vietoje, kariškių sugebanti rašyti karo temomis buvo pakankamai, reikėjo tik atitinkamų patvarkymų. Tačiau nebuvo padaryta. Prof. gen. St. Dirmanto reikalavimai dabar atrodo ne tik keisti, bet net juokingi, kai reikalaujama, jog Lietuvių Enciklopedijos XV tomo redaktorių atliktų tą darbą, kurį nesugebėjo suorganizuoti ir atlikti Krašto apsaugos ministerija.

Tas prof. Gen. St. Dirmanto laiškas yra viešas, viešai skaitytas ir paskelbtas spaudoje, todėl noriu spaudoje ir paaiškinti.

1. Lietuvių Enciklopedijoje Lietuvos kariuomenės reikalai yra tinkamai aprašyti. Paminėti visi svarbesnieji Lietuvos kariuomenės veiklos įvykiai. Gi detalūs kariuomenės veiklos aprašymai priklauso karo istorijai, o ne bendro pobūdžio enciklopedijoms. Bendradarbiaudamas Lietuvių Enciklopedijoje, Lietuvos kariuomenės reikalus aprašant, patyriau nuosirdų rūpinimąsi ir talką

redaktorių — Pr. Cepėno, dr. J. Girmiaus, prof. J. Puzino, dr. V. Maciūno, o taip pat ir daugelio buv. karių. Visiems jiems aš esu dėkingas už talką. Gal kas kitas mano vietoje būtų geriau atlikęs Karo skyriaus redaktoriaus pareigas, tačiau tokio neatsirado.

2. Netiesa, kad Lietuvoje buvo išspausdinta vien tik "Karo Technikos Dalių Dvidešimtmetis". Buvo dar išspausdinta: 5 pėst. D.L.K. Kėstučio pulko ir 8 pėst. kunigaikščio Vaidoto pulko istorijos. Taip pat buvo parašyta 4 pėst. Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulko istorija, kurią parašė mjr. Zukaitis. Neturiu žinių, kodėl ta istorija nebuvo išspausdinta.

Be šių veikalų, išsamiai buvo aprašytos kai kurios mūsų kariuomenės kautynės (operacijos) "Karo Archyve" ir "Mūsų Žinyne", kuriuos redagavo V. Steponaitis. Visa tai buvo parašyta be kieno nors raginimo "iš viršaus", bet vien tų asmenų sava iniciatyva. Jeigu tais reikalais būtų tinkamai rūpinusi pati Krašto apsaugos ministerija, tai tada būtų buvę ir žymiai didesni tokio darbo rezultatai. Tad galia teigti, jog ne visi buvo tokie "lengvąpėdžiai", kaip prof. gen. St. Dirmantas tvirtina.

3. Prašymą parašyti straipsnį Lietuvių Enciklopedijos XV tomo apie Lietuvos kariuomenę gavau gan anksti. Straipsnis turėjo būti dviejų dalių: a) Nepriklausomos Lietuvos kariuomenė ir b) Senosios Lietuvos kariuomenė. Straipsnį apie Nepriklausomos Lietuvos kariuomenę ryžausi pats parašyti. Parašęs straipsnį, pasiūniau jį gen. St. Raštikiui ir gen. M. Reklaičiui paskaityti ir padaryti pastabų. Pastarieji mano straipsnį rūpestingai peržiūrėjo, pataisė ir papildė. Laiko dar buvo, tad keletą kartų peržiūrėta ir papildyta straipsnį pasiūniau dr. V. Maciūnui. Esu jam dėkingas už šio straipsnio išspausdinimą XV tome ir už bibliografijos papildymą. Tame straipsnyje yra glaustai aprašytos Lietuvos kariuomenės kovos, žinios apie pėstiją, kavaleriją, artileriją, aviaciją, vadovybę ir t.t. Tas straipsnis nėra lengvai atsiradęs vien pagal: "raštus, raštėlius ir raštalaikius". Ji rašydama, pasinaudojau gausia literatūra ir dokumentine medžiaga, kurią tik pavyko gauti. Nejaugi prof. gen. St. Dirmantas viso to nėra matęs ir skaitęs? Nejaugi tai nėra "rimta tema", o vien tik "raštalaikiai"? Kodėl visa tai niekinama?

Straipsnį apie Senosios Lietuvos kariuomenę buvo pažadėjęs parašyti istorikas Adolfas Šapoka. Labai gaila — jis mirė 1961m. Teko ieškoti kito autoriaus. Nebepamenu kiek laiko praėjus, sužinojau, kad prof. gen. St. Dirmantas tyrinėja ir rašo veikalą apie Senosios Lietuvos kariuomenę. Nuėjau pas jį į namus, apgailestavau istoriko A. Šapokos mirtį ir prašiau prof. gen. St. Dirmantą parašyti straipsnį LE XV tomui apie Senosios Lietuvos kariuomenę. Prof. gen. St. Dirmantas, atidžiai manęs išklausęs, paklausė:

— Kada reikia parašyti ir kiek reikia parašyti? Pasakiau, kad yra daugiau kaip pusmetis laiko, o straipsnio apimtis — 5 — 6 lapai LE teksto. Pridūriau, kad griežtų apribojimų nėra. Tikėjau, kad jis pažadėtųjį straipsnį parašys. Šio straipsnio reikalų pas prof. gen. St. Dirmantą bu-

vau nuėjęs dar 2 ar 3 kartus, bet straipsnio vis negavau. Kiekvieno atsilankymo proga vis klausdavau: "Kada reikia ir kiek reikia parašyti?" Praėjo beveik dveji metai laiko, o pažadėtojo straipsnio jis nerašė, bet ir nesakė, kad jis to straipsnio neparašys. Jeigu prof. gen. St. Dirmantas nebūtų pažadėjęs straipsnio apie Senosios Lietuvos kariuomenę parašyti, būtų porą metų nevilkinęs, o būtų aiškiai pasakęs, kad nebera-

šys, būčiau buvęs jam dėkingas už atvirumą, būčiau suradęs kitą autorą ir geromis ar blogomis straipsnis apie Senosios Lietuvos kariuomenę būtų buvęs LE XV tome išspausdintas.

Skaudu, bet reikia viešai šiam senam žmogui pasakyti, kad savo kaltes nedera beatodairiškai užrauti kitiems.

4. Bet kokio darbo kritika, įvertinimai, patarimai visada pagel-daujami. Betgi, peikiant kito darbą, manau, jog nedera apsi-riboti tik bendro pobūdžio nie-kinamaisiais sakiniiais.

Antikomentarai

Siuolaikiniai aukų rinkėjai o-peruoja tik stambiais.

Stovių parapijos kieme, žiūriu į mielą lietuvių, į tuos nesenu-tančius kultūrininkus. Prisiarti-na uolus aukų rinkėjas, siūlo "raffle" bilietai knygele kilniam tikslui. Kiek? Dešimt žaliukų. Ar nebus per daug? Tiek dabar neturiu. Paimčiau du ar tris. Ne-galima, atsako. Negalima skaldyti vieneto. Arba visą, arba nieko.

Ką gi, infliacija nusmukdė ka-daisė išdidų dolerį. Net ir aukų rinkėjai jo nenori. Geriau pa-taupyti išvykai į šaunų Las Ve-gas miesta, kur, girdėjau, pas-Jerry Nugget galima pasupy-čiaiuti už 49 centus, o už dolerį pasidaryti turtingu.

Antrojo pasaulinio karo metu pašonėje sprogius bomba sudras-kė mane į gabalus. Tik viena au-sis išliko, bet ir toji nuo triukš-mingos technologijos ilgai nei-

gerokai nusilpo. Visą laiką užia-kažkur girdėta mašina.

Todėl, nuėjus į mūsų bendruo-menės susirinkimą, jaučiuosi ne-kaip. Prie pulso prieina kuklus, tyliabalsis kalbėtojas ir šneka ne į mikrofoną, bet į šoną. Prieina kitas. Vėl šneka ne į publiką, bet į savo užrašų rubriką. Užmuški-te, nieko negirdžiu.

Kartais išdygsta oratorius su gera dikcija, atviru veidu, skar-džiu balsu, taikomu visam pa-sauliui. Tada pasijuntu ausyly žmogum ir užmirštu aną nelem-tą bombos sprogimą. Vėl galiu džiaugtis sodria lietuvių kalba.

Ak, norėčiau, kad tokių bal-singų ciceronų mūsų tarpe būtų kuo daugiau. Tyliabalsiams siū-lyčiau porinti savo vaikams pa-sakas ir niekad neskaityti prane-simų audrų nukamuotai auditorijai.

Man nepatinka žodis "koloni-jos". Mūsų kolonijos. Lietuvių kolonijos. Išeivių, emigrantų ko-lonijos. Kolonijos prie Atlanto.

Marija Ambrozaitienė
Iš "Dailės" grupės parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

Prie Pacifiko. Baisiai neskonin-gas terminas. Jo reikėtų vengti. Visų pirma, jis nuvalkiotas. Ant-ra, kolonializmą griežtai pas-merkę Jungtinės Tautos. Net ir Sovietų Sąjunga, tautų bičiulys-tės skiepytoja (gaila, kad nuo tų skiepu tautos suseraga nelaisvės liga), puola kolonializmą.

Mano manymu, lietuvių išeiv-yių salas galima vadinti kitaip. O kaip? Iš karto neįmanoma at-sakyti. Dėl to reikėtų gerai pa-galvoti, net pasiginčyti. Verta kviesti talkon filologus. O gal ne pro šalį surengti konkursą tin-kamiausiam žodžiui sugalvoti. Sodybos? Apylinkės? Gyvenvie-tės? Vietovės? Paunksmės? Užuo-vejos?

Mūsų žodynas neaprepiamas. Išpildingų žodžių turime dau-giau, negu darbu. Todėl koloni-jas pakeisti kitu žodžiu tikriaus-iai pavyks. Tik nesukurkime naujadaro. Va, šitų aš nemėgstu. Galima apsieiti ir be jų.

LIETUVIO BATU TAISYMO DIRBTUV
4612 S. Paulina St.
(Town of Lake)
Dirba 6 dienas savaitėje. Pirm. ir ketvirt. nuo 9 ryto iki 7 val. vak. Kit. tas 6 dienas nuo 9 ryto iki 6 val. vak.
Atvežus iš toliau, gaus nuolaidą.
Darbas garantuojamas.
STASYS ŠAKIŠ
Tel. — YRds 7-9107

Ir kitas žodis erzina etines, es-tetines pajautas. Būtent — "Kul-tas". Pažangos kultas. Liaudies kultas. Humanizmo, taikos, ge-rovės, meilės, gamtos, ekologijos... Ir taip toliau ir taip toliau.

Antai, dabartinėje Lietuvoje yra net Kulto ministerija, kurios pareigūnai visokiais potvarkiais kišasi į žmonių religiją. Atseit, kula tikinčiuosius, kad nenu-kryptų nuo valstybinio kulto.

Nūdieniai kultininkai (arba konformistai) per jėga bruka in-dividui savitą prisitaikymo for-mulę. Jie galvoja, kad jų kultas yra pats geriausias, o visi kiti kultai netikę. Pasakyk liaudies kultininkui, kad jo apkiautusi liaudis neverta dėmesio, vajetau, koks kils emideris. Kad šoks i akis! Tuoj apšauks nacių, atplai-ša, reakciniu kipsu ir pan..

Vis dėlto nebijokime kultų. Kai kurie iš jų laikinai prisideda prie žmonijos gerovės kėlimo. Tačiau su ypatingai uoliais kul-tininkais būkime atsargūs. Ižeisti ar supykinti, jie gali pridaryti vi-sokių kiauylsčių. Vienas neseniai pradūrė man visas padangas. Už ką? Ogi už slepiamą padangosė

Atrastos Leonardo da Vinci pasakėčios

Televizijos filmą apie Leonar-do da Vinci ruošiant, buvo už-tiktos iki šiol niekam nežinomos da Vinci pasakėčios. Jas rudenį Europoje italų ir flamų kalbo-nis žada išleisti Standard leidyk-la Antverpene. Leidėjas pareiškė, kad pasakėčios rastos tarp da Vinci piešinių ant įvairių popier-gulių ir net piešinių pakraščiuose. Da Vinci užrašęs jas "in spe-geschrift" t. y. tik su veidrodžio pagalba išskaitomas arba pagal savo stenografiją. Iki šiol nebuvo žinoma, kad jis tokias pasakėčias būtų rašęs. Rados ir pradėjus jas iššifruoti, paaiškėjo, kad čia rei-kalas sukasi apie trumpas pasa-kėčias, kurios dar ir dabar Pie-monte ir Toskanijoje žmonių yra pasakojamos. Iki šiolei buvo ma-nyta, kad tai yra pasakėčios "iš liaudies burnos". Dabar įsitikina-ta, kad jas sukūrė da Vinci, nes jis pasakas labai mėgęs. Jo pasa-kėčios esančios paprastos su "po-etiškais pastabomis". Pvz. toks vaizdelis apie asilą, kuris vaka-re jautėsi labai išvargęs ir už-sispyrė atsigulti būtinai ant bal-tos plokštės. Paukštėlis, kuris tai matė, išpejo jį: "Taip neda-ryk! Ši balta plokštė yra užšalęs tvenkinys". Asilas, žinoma, kur tau klausys! Jis atsigula ir užmie-ga. Lėdas po asilo nuo kūno šil-lumos ištirpsta. "Gelbėk, gel-bėk!", šaukia asilas skęsdamas "Tai tau nepaklausyti!", pastebi paukštėlis.

A. T.

Mėnulio pilnatis gali būti pavojinga

Naudodamasis kompiuteriu, Miamio universiteto profesorius dr. Carolyn R. Sherin ir to pat universiteto psichiatrijos profesori-us dr. Arnold Lieber ištyrė 1, 900 žmogžudysčių, įvykdytų tarp 1956 ir 1970 metų. Prof. Lieber skelbia, kad į nužudymus gali kartais paskatinti "biologiniai potvyniai", sukeliama mėnulio. Iširtų žmogžudysčių daugiausia buvo įvykdytos pilnatyje.

ora. Jis, mat, prisiekęs oro kul-tininkas ir nori iš visų padangų o-rą sugrąžinti žemėn.

Pranas Visvydas

MES TEBEMOKAM
6% už 2 Metų
Certifikatus
(Minimum \$5,000)
5% už 1 METŲ CERTIFIKATUS (Minimum \$1,000)
SAINT ANTHONY SAVINGS
1447 So. 49th Court
Cicero, Ill. 60650
TEL. — 656-6330
Joseph F. Grihauskas,
Executive Secretary
Open Mon 9-8; Tues Thurs Fri 9-5; Sat. 9-1 Closed Wed.

Naudokitės proga — skrinkite papiginta kainą i Lietuvą rudenį ir žiemą

Walter Rask-Rasčiausko vadovaujamas American Travel Service Bū-ras šiais metais yra suorganizavęs daug grupinių kelionių į Lietuvą. Jis pirmasis pradėjo organizuoti ekskursijas ir tą darbą sėkmingai tęsia jau 11 metų. Jo kelionės tvarkingai suplanuotos ir visuomet vyksta sklandžiai.

Dar yra kelios vietos sekanciose ekskursijose:
CHICAGO — NEW YORK SPALIO MĖN. 2 d. — 15 dienų kelionė iš New Yorko \$66.00 + tax, iš Chicago \$760.00 + tax*
11 dienų Lietuvoje

*PALEISKITE KALEDAS IR NAUJUS METUS LIETUVOJE
CHICAGO — NEW YORK GRUODŽIO MĖN. 21 d. — 14 dienų kelionė iš New Yorko \$66.00 + tax, iš Chicago \$760.00 + tax*
11 dienų Lietuvoje

*Total tour prices are subject to airline agreement and government approval.

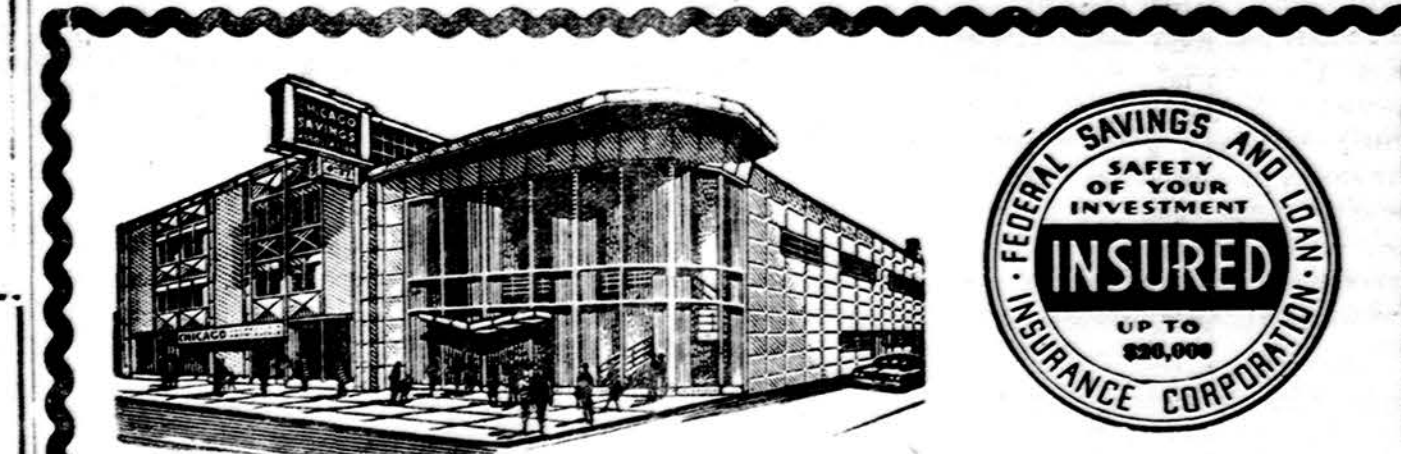
Dėl informacijų skambinkite ar rašykite:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60643
TELEFONAS — (312) 238-9787

Jei planuojate bet kur keliauti — kreipkitės pas mus.

Paruosime kvietimus giminėms atvykti į Ameriką. Teikiame infor-macijas kelionių reikalais į visus pasaulio kraštus. Parūpiname lėktuvų bilietus ir reikalingas vizas.

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3246 SO. HALSTED STREET
TEL. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ, PARDAVIMAS IR TAISYMAS, SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

6% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$5000.00 OR MORE Two Year Maturity	5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 One Year Maturity	5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS
---	---	--

CHICAGOS TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖ dėl bet kokių jūsų namo pa-gerinimų duoda paskolas iki \$500.00 ir daugiau tinkamomis sąlygomis. O gal Jums yra reikalingi pinigai dėl kitokių reikalų? Ar jei neturite nuosavo namo ir Jums si-bodo mokėti aukštas nuomas, įsigykite nuosavus namus.

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY

BET KOKIAIS FINANSINIAIS REIKALAIS KREIPKITĖS Į

Chicago Savings and Loan Assn.
Philomena D. Pakel, President

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. — GR 6-7575
HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 5, Sat. 9 to 12:30

NAUJI LEIDINIAI

Du nauji "Aidų" žurnalo sąsiuviniai

• **AIDAI**, 1972 m. sausio — vasario mėn. Nr. 1-2. ir **AIDAI**, 1972 m. kovo mėn. Nr. 3. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguojama dr. Juozas Girnius, 27 Juliete St., Boston, Mass. 02122. Administracijos adresas: 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N.Y. 11221.

Spaustuvei persitvarkant, pastarųjų mėnesių "Aidai" turėjo žymiai vėluoti. Bet gal ir gerai. Turėjome progą pajusti, kokia baisi tuštuma būtų mūsų kultūriname gyvenime, jeigu to vietinio, kas mėnesį išeinančio, aukšto lygio kultūros žurnalo neturėtume. Kai po ilgesnės pertraukos dabar pagreičiu išėjo du žurnalo sąsiuviniai, juos į rankas imi kaip tikrą išvysios dešimtmečių brangenybę ir linki "Aidams" kurybingos ir tvirtos ateities.

Sausio ir vasario mėnesių padidintas pirmo ir antro š. m. numerių sąsiuvinis nemaža dėmesio skiria laisvojo pasaulio Lietuvos bendruomenės problemoms. Jas įvairiai nagrinėja: V. Volentas ir V. Trumpa, kuriams atsako pati redakcija. Proza šį kartą atstovauja Marius Katiliškis, trumpu, bet meistrišku gabaliuku "Berželis ir sėtuvė", o poezijai Vladas Šlaitas nauju eilėraščių puslapiu. Baigiamas Z. Ivinskio straipsnis "Lietuva ir žydai istorijos šviesoje". Duodama plati vietomis ir atvirai kritiška 1971 metų mūsų kultūrinės veiklos apžvalga. Politinių žvilgsnių 1971 metus permeta V. Vaitiekūnas. Ypač gyvai, tiksliai spalvingai, bet objektyviai, spalvų nesutiriant, Stasio Ylos aprašytas a. a. kanauninkas Feliksas Kapocius. Apžvalginėje žurnalo dalyje išsiskiria Juozas Girnius raštas apie dr. Leoną Bistrą; Antanas Vasio sumuojantis straipsnis apie lietuvių kalbą "Fordhamo universitete; Vladas Jakubėnas mini Dainavos ansamblio dvidešimtmetį, aprašomas JAV LB politinių studijų dienos; labai praverstas ir aiškiai kalbantis kun. V. Rimšelio, M. I. C. raštas apie trečiąją Bažnyčios sinodą. Recenzuojamos knygos: A. Maceinos "Bažnyčia ir pasaulis", A. Kežio fotografijų knyga ir anglų kalba knyga apie šv. Kazimierą.

Kovo mėnesio "Aidų" sąsiuvinyje (Nr. 3) Saulė Palubinskienė rašo apie ekologijos krizę, poezijos puslapiui skirti Liūnei Suteimai ir Česloviui V. Obarskui. Alg. P. Gureckas svarsto Pekino — Maskvos santykių įtaką Lietuvos klausimui. Istorikas P. Rabikauskas duoda pradžią, matyt, ilgesnio straipsnio "Vilniaus akademija naujuose Lietuvos leidiniuose". Dr. Pr. Skardžius aptaria norvegų kalbininkui Christian S. Stangui skirtą jubiliejinį leidinį "Donum Balticum". Spausdinama gyvai parašyta ir gyvenimiška Aloyzo Barono novelė "Pūvis". Apžvalginėje dalyje Alaušius su rimtu rūpesčiu stato klausimą: kiek pats jaunimas rengiasi savo kongresui? Minimos dr. Jono Griniaus 75 metų ir prof. Pr. Jucaičio 75 metų sukaktys. Algis Šimkus recenzuoja operetės "Sidabrinė diena" pastatymą Chicagoje. Taipgi žvelgiama į Stempužienės — Lapinsko koncertą Chicagoje, į Chicago jungtinę dailės parodą, į dail. Henriko Salkausko kūrybos ke-

lia (jo darbų nuotraukomis puošiasi visas žurnalo numeris). Recenzuojamos knygos: Leonardo Šimūčio "Amerikos Lietuvių Taryba"; Juozo Jurginio "Istorija ir poezija" ir A. Kuršaičio žodyno antrasis tomas.

• Česlovas Grincevičius, VYSKUPO KATINAS. Išleido JAV LB Švietimo Taryba 1972 m. Iliustravo Nijolė Palubinskienė. Tiražas 1000 egz. Spaudė M. Morkūno spaustuve Chicagoje. Leidinys didelio formato, kietais viršeliais, spalvotomis iliustracijomis, 40 psl., kaina 2.50 dol., gaunamas ir "Drauge".

Puošniai išleistoje knygoje randame tris šviesaus pobūdžio pasakojimus: "Velykų dovanėlė", "Bažnyčios persekiojimas" ir "Vyskupo katinas". Visi jie yra labai būdingi Česlovo Grincevičiaus plunksnai, mėgstanciai gerų žmonių veidus ir širdis, humoristiniu atspalviu užlieta fabula, taupų, bet tiksliai atrinktą žodį, ir aplamai visa tai, kas praskaidrina žmogų net ir labai blogioje nuotaikoje. Nors leidinys "Vyskupo katinas", atrodo, lyg ir labiau skirtas mūsų jaunimeliui, bet jį neapsirikišamas gali paglostyti ir suaugęs, net labai rafinuoto literatūrinio išpuošio mėgėjas.

• **LITUANUS**, 1971, Vol. 17, No. 4. The Lithuanian Quarterly. General Editors: Antanas Klimas, University of Rochester, Ignas K. Skrupskelis, University of So. Carolina. Managing Editor: John A. Račkauskas, Chicago State University. Editorial Staff: Zina Morkūnas, Technical Co-Editor; Clemente Dedela, Technical Co-Editor; Jonas Kučėnas, Business Manager.

Žurnalas anglų kalba pasirodo keturis kartus metuose. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, P. O. Box 9318, Chicago, Ill., 60690, USA. Metinė prenumerata 8 dol.

Sio numerio turinys: "A Historiographic Survey of Lithuanian-Polish Relations" by B. Dundulis; "On the Advancement of Baltic Studies by the AABS" by Arvids Ziedonis, Jr.; "Lithuanians in America: An Historical Sketch" by Robertas Selenis; "Honor and Suffering", The Second Part of the Drama-Poem MINDAUGAS by Justinas Marcinkevičius; Recent Periodical Literature; Index to LITUANUS, vol. 16 and vol. 17.

• **ATEITIS**, 1971 m. Nr. 10. Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Redakcijos kolektyvas: Saulius Kuprys, Vytautas Narutis ir Algis Norvilas. Laužymas Danguolės Stončiūtės.

Pastaruosius trejus metus "Ateitis" buvo redaguojama ir leidžiama Chicagoje. Šis numeris yra paskutinis senosios redakcijos. Nuo 1972 metų "Ateities" redakcija bus Kanadoje. Tą trejetą metų Chicagoje šiam jaunimo žurnalui buvo lengvesnių ir sunkesnių dienų. Tačiau jaunatvišką dvasią visus sunkumus nugalėjo. Chicagoje redakcija, nors ir keisdamosi, kietai dirbo ir mokėjo dar pasirinkti puikius darbo talkininkus. Savo atsiveikimo žody redakcija todėl, be kita ko, taria: "O išesėjome todėl, kad ateitininkuose netrūkstą geros va-

lios žmonių. Keletą iš jų kaip tik norime suminėti, nes be jų pagalbos vargiai būtume apsiėję. Esame labai dėkingi p. Alinai Skrupskelienei už lietuvių kalbos patikrinimą paskutiniuose penkiuose Ateities numeriuose. Taip pat esame dėkingi ir Danguolei Stončiūtei už paskutinių keturių Ateities numerių sulaužymą. Jos atliktas darbas visus stebino ir žavėjo. Su viltimi dabar perduodame Ateitį naujam redakcijos kolektyvui, vadovaujamam kun. Jono Staškevičiaus ir sudarytam pirmą sykį Toronte, Kanadoje. Linkime jam gilaus darbo supratimo, gaivios vaizduotės ir negestantčio užsidegimo".

• **ATEITIS**, 1972 m. Nr. 1. Redaguojama kun. Jonas Staškevičius, 941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont. Canada. Redakcijos kolektyvas: Rūta Čepaitytė, Algis Čepas, Leonas Dambriūnas, Dainora Juozapavičiūtė, Gabija Juozapavičiūtė, ses. Dalia Keblinkaitė, Vincas Kolyčius, Almis Kuolas, Danguolė Stončiūtė ir Onilė Vaitkutė. Laužymas — Vyto Pranaičio, žurnalo spaudinamas "Draugo" spaustuve. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill., 60629. Žurnalą leidžia Moksleivių ateitininkų sąjunga. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje 7 dol., susipažinimui prenumerata 5 dol., garbės prenumerata 15 dol., visur kitur laisvajame pasaulyje 5 dol.

Naujoji "Ateities" redakcija, atrodo, pilna užsidegimo, darbo supratimo ir aukos dvasios. Savo pirmojo įvadinio straipsnio pabaigoje redakcija labai tiksliai nusako apsiūtojo darbo ir visos ateitininkų gairės: "Krikščionybė perkėlė senovinį pasaulį ne kuo kitu, kaip išvadinio savo grožio atskleidimu. Kad neliktų mūsų kalbos tuščios apie žmonių taiką, apie įtaką mokslui ir menui, reikia šventųjų, reikia parodyti kokį mokslą ir meną krikščionybė kuria. Ateitininko pareiga — rasti naują derinį tarp krikščionybės ir modernaus gyvenimo ir atnaujinti dabartinę kultūrą Kristaus dvasioje".

• **TECHNIKOS ŽODIS**, 1972 m. Nr. 1-2. Vyr. redaktorius: G. J. Lazauskas, 208 W., Natoma Ave., Addison, Ill., 60101. Tech-

redaktorius: J. Slabokas. Administratorius: J. Saklas, 7025 So. Rockwell St., Chicago, Ill., 60629. Metinė prenumerata 6 dol., studentams — 2 dol.

"Technikos Žodis" lietuviškoje išvijoje jau yra išvares ilga ir gilia vaga. Šiuo numeriu žurnalas ir mini savo gyvavimo dvidešimt metų sukaktį. Kokia buvo "Technikos Žodžio" kultūrinė prasmė ir kas ypač šiam leidiniui rūpėjo, labai tiksliai iškelia jubiliejiname numeryje uolus žurnalo bendradarbis dr. Jurgis Gimbutas, sakdamas: 1) TŽ pasitarė nepriklausomos Lietuvos senesniųjų laikų technikos ir techniškojo švietimo istorijai; 2) dabarties darbų dokumentacijai; 3) lietuvių techniškosios kalbos puoselėjimas ir ugdymas; 4) TŽ registravo ir recenzavo išvijoje pasirodžiusius lietuvių techniškosius leidinius įvairiomis kalbomis; 5) TŽ atspindėjo savo skiltyse kai kuriuos techniškojo gyvenimo reikšinius, svarbesnius lietuvių ir techniškojo periodiką Lietuvoje; 6) TŽ suregistravo daugumą išvijoje mirusių lietuvių inžinierių ir biologų atžymėjimo jubilatus.

— **MOTERIS**, 1972 m. kovo-balandžio mėn. Nr. 2. Leidžia Kanados Lietuvių katalikių moterų draugija. Redaguoja Nora Kulpačiūtė ir redakcinis kolektyvas. Administruoja Bronė Pabedinskienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Canada. Prenumerata 5 dol.

Apie seniausius Lietuvos moterų atvaizdus rašo V. Daugirdaitė-Sruogienė, apie narkotikų vartojimo plitimą — O. Gustainienė, apie lietuvių našlaičių liudies dainas — Gražina Krivickienė, apie gintarą — E. Vydytė. Daug ir kitos moterų pasaulį ir aplamai kultūros pasaulį liečiančios, gražiai iliustruotos medžiagos.

• **LIETUVIŲ DIENOS**, 1972 m. balandžio mėn. Nr. 4. Redaguojama Bern. Brazdžionis. Leidžia A. Skirius. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Prenumerata 8 dol. Išvijos kultūriniam gyvenimui, bendruomeninei ir politinei veiklai skirtas žurnalas, iliustruotas įvykių ir me-

no darbų nuotraukomis.

• **SKAUTŲ AIDAS**, 1972 m. balandžio mėn. Nr. 4. Redaguojama J. Toliušis, 7418 So. Claremont Ave., Chicago, Ill., 60636. Administruoja A. Orentas, 6840 Campbell Ave., Chicago, Ill., 60629. Metinė prenumerata 5 dol. Straipsniai ir nuotraukomis skautiškąją veiklą atspindintis žurnalas.

• **SALTINIS**, 1972 m. Nr. 2. Tikybinės ir tautinės minties žurnalas. Išeina kas du mėnesiai. Leidžia Šv. Kazimiero sąjunga ir marijonai. Redaguoja S. Matulis. MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 16 Hound Road, West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England. Prenumerata 3 dol.

• **AŠTUONTOJI DIENA**, 1972 m. Nr. 3 Cicero Vysk. Valanciaus ateitininkų kuopos laikraštis. Redaguoja Lioreta Radvilaitė, J. Kuprys, Petras Kisieliū, Vincas Olšauskas, Paulius Laniauskas. Piešiniai Vidos Naujelytės ir Jono Kuprio. Redakcijos globėja Žibutė Paulėnaitė. Tai gana šmaikščiai sutvarkytas mūsų jaunimo laikraštėlis, liudijąs dar gana raštingo ir kūrybingo Cicero jaunimo polekčius.

• **MŪSŲ ŽINIOS**, 1972 m. balandžio mėn. 9 d. Nr. 8. Chicago lietuvių žinių žurnalas. Adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636. Atsakingas redaktorius Alg. Kezys, S.J. Biuletenis redaguoja Danutė Vakarė. Administruoja Petras Kleinas, S.J.

Didelio formato, 16 psl. leidinys, visada išpuostas puikiomis nuotraukomis. Šis numeris skirtas prof. Juozo Žilevičiaus 80 metų sukaktį.

• **MŪSŲ ŽINIOS**, 1972 m. balandžio 23 d. Nr. 9. Straipsniai ir iliustracijos sukasi apie šias temas: "Laiskų Lietuviams" metinė šventė ir koncertas, Atsiveikimas su Domu Veliška, Ateitininkų jubiliejinio kongreso ir stovyklos filmas, Putna seselių rėmėjų šventė, Manigirdo Motekaičio mokinių koncertas.

• **Antanas Saulaitis, SJ, SKAUTŲ UŽSIEMIMAI**. Vadovėlis skautų vadovams ir skautų va-

dovėms. Išleido LSS Skautų brolijos vadija. 1971 m. 342 psl. Parduodama po 2.50 dol. Knyga gausiai iliustruota parinktomis nuotraukomis ir atitinkamais brėžiniais.

Knygos turinio pagrindiniai skyriai: Skautybė, Sveigos, Iškylos, Lituanistiniai užsiėmimai, Darbai, Žaidimai, Skautamokslis (programiniai užsiėmimai), Veiklos planavimas, Pažangumas.

Leidinyje gaunamas sk. reikm. tiekimo skyriuose ir per vadovus ir vadoves vietovėse.

(Nukelta į 7 pusl.)

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpaustyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago Tel. Virginia 7-7258 - 59

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines, Checkwriters, Calculators, No. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

6610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

VISKAS ENCYCLOPEDIA LITUANICA

Leidžiant LIETUVIŲ ENCYCLOPEDIJĄ buvo įmanoma šlap taip versis vien iš prenumeratorių mokesčio: vieno šleisto tomo prenumerata galinavo leisti sekantį tomą. Su ENCYCLOPEDIA LITUANICA yra kitaip. Nors ir buvo dėta labai daug pastangų, bet toli gražu nesiekdami tiek prenumeratorių, kad būtų užtikrintos bent pačios kniškiausios sąlygos jos leidimui? Jau šį tomo išleidus, aiškio, kad vargu ar įsilygins LIETUVIŲ ENCYCLOPEDIJOS praktika. Tačiau dirbame toliau išsiskindami šiek tiek, stali, to tikslu — prenumeratorių padaugėjimo — siekdami, per šį tomo kreipėmės į ENCYCLOPEDIA LITUANICA prenumeratorius prašydami, kad kiekvienas surastų bent vieną naują ENCYCLOPEDIA LITUANICA prenumeratorių. Deja, atsiliepinas buvo neįtikėtinai mažas.

Vis dėlto vilties prarasti nenorime. Dar kartą bandome belsti į visus Lietuvos darbuotojus, kad galėtų LIETUVIŲ ENCYCLOPEDIJOS leidyklos leidinių, kuriuos norime paruošti už ankščiau pasiektą kainą. Skelbiame išpardavimą, kuris tęsis nuo 5 m. gegužės 1 iki birželio 30 d. Po birželio 30 d. atsakymė į gautus pasiūlymus.

1. LIETUVIŲ ENCYCLOPEDIJA, 36 tomai, kaina \$299.00, siūlau \$.....
2. VINCO KRĖVĖS RAŠTAI, 6 tomai, kaina \$25.00, siūlau \$.....
3. R. Kvilytė, MŪSŲ LIETUVA, 4 tomai, kaina \$42.00, siūlau \$.....
4. K. Jurgėla, LIETUVOS SUKILIMAS 1863-64 METAIS, 720 psl., kaina \$10.00, siūlau \$.....
5. A. Kučėnas, AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJA 560 psl., kaina \$10.00 siūlau \$.....
6. R. Raila, DIALOGAS SU LIETUVIAIS 560 psl., kaina \$7.00 siūlau \$.....

O vienuolika kitų leidinių: P. Andriūso raštų I, II, J. Balio — Lietuvių dainos Amerikoje, J. Šeplauko — Nemunio žemė, L. Dambriūno — Lietuvių kalbos veiksmazodžių aspektai, St. Santvaro — Atidari langai ir Aukos taurė, A. Valčiulio — Gluosnių daina, A. Rukšos versas Būdvilė, V. Šlaito — Eilėraščiai, A. Kuitaus — Dainininko dalia, Lietuvos žemėlapis — kaina \$38.00, siūlau \$.....

Vardas Pavardė

Adresas

Šia atkarpą praš

ŠALTINIAI APIE BALTIJOS KRAŠTUS JAV KONGRESO BIBLIOTEKOJE

V. ALSEIKA
mūsų spec. koresp. New Yorke

New York. — Baltų informacijos svarstymo ties Washingtonu apie baltų informacijos šaltinius JAV Kongreso bibliotekoje kalbėjo dr. Jonas Balyš, bibliotekoje dirbęs jau keliolika metų. Jis nurodė, kad baltų reikalai čia priskirti prie Slavų ir Centrinės Europos skyriaus (division). Ten pat priskirti rumunai, suomių ir vengrai, nes laikomasi ne etninio, bet geografinio dėsno. Minėtas skyrius atrenka knygas, periodiką, juos užsako, parengia bibliografinius bei kitus informacinius leidinius, turi savo skaitymo salę — joje yra parankinė literatūra, kaip enciklopedijos, žodynai ir kt. Ten ir lentynos su užrašais "Baltic States". Skyrius taip pat atako į paklausimus ir pasiteiravimus žodžiu ir raštu. Teisiniais klausimais ir apie tos srities literatūrą teikia žinių.

Yra ir europinės teisės skyrius. Abiejuose skyriuose dirba po pora baltiečių. Pažymėtina, kad Kongreso bibliotekoje literatūros apie Baltijos kraštus rasime daugiau kaip kitose šio krašto bibliotekose.

940 leidinių per vienerius metus

Dr. Balyš nurodė, kad Kongreso bibliotekoje mažiau rasime literatūros apie Baltijos kraštus iki Pirmojo pasaulinio karo — jos daugiau turi New Yorko Public Library. Nepriklausomos laikmečio Baltijos valstybių istorijos siuntinio oficialias ir valdžios lešomis leidžiamas knygas, serijas, seimo, ministerijų, statistikos biūrų ir kt. leidinius. Tačiau privačių leidėjų knygų ar periodikos — nedaug.

Baltų literatūra pradėjo gausiau plaukti, išsiviams pradėjus leisti knygas Vokietijoje ir kitur. Iš okupuotų Baltijos kraštų leidiniai pradėti gausiau siuntinėti po 1950 m., prasidėjus JAV ir Sovietų Sąjungos kultūrinių mainų ryšiams. Dabar dedamos pastangos Bibliotekai turėti visą Baltijos valstybės ir išsivijoje leidžiamą literatūrą.

Pvz., 1970-71 biudžetiniiais metais į Kongreso bibliotekos rinkinius buvo įtraukta 940 naujų

leidinių baltų kalbomis ir kitomis kalbomis apie jų kraštus. Laikraščiai gaunami 32 žurnalu — 202. Jie maždaug vienodai pasiskirsto tarp trijų tautybių.

"Draugas" — pastoviai laikomas Bibliotekoj

Dr. J. Balyš savo pranešime pažymėjo, kad ne visi išsivijų laikraščiai pastoviai, taigi ilgiametam, laikomi bibliotekoje. Iš JAV išsivijų laikračių tik po du kiekvienos tautybės įrašomi arba mikrofilmuojami, kiti gi po vienerių metų — išmetami, naikinami. Talaikomos tik paskutinės laidos. Iš lietuvių laikraščių pastoviai laikomi "Draugas" ir "Naujienos".

Dr. Balyš mano, kad mūsų žmonės turėtų reikalausti, jog vietos viešos bibliotekos — pvz. Chicagoje, New Yorke, Cleve-lande, Bostone ir kitur, turėtų laikyti savo miestuose leidžiamų baltų laikraščių kompleksus ar mikrofilmus. Žurnalų laikoma daugiau.

Daug pareina nuo skaitytojų paklausos

Dr. J. Balyš nurodė ir į vieną neigiamą dalyką Kongreso bibliotekoje — esą, daug svarbių mokslo žurnalų baltų ir kitų rytų Europos kalbomis, esusių prieš dešimtį metų ar ir seniau, vis dar nesukataloguoti ir neišiku, kada jie bus prieinami skaitytojams. Tai vykdo vad. Serial Division. Tokių leidinių tarpe yra ir lietuvių, kaip Aukštųjų mokyklų mokslo darbai, pvz. kalbotyra, biologija, filosofija ir kt.

Dr. Balyš išskėlė svarbią mintį: knygų ir periodikos ne anglų kalba laikymas šio krašto bibliotekose (kaip ir kitur) labai pareina nuo skaitytojų pareikalavimų, nuo leidinių paklausos. Jei bus reikalaujama, tai knygos ar žurnalai bus įsigyti, sukataloguoti. Nuo mūsų pačių priklauso, ar bibliotekose bus reikiama atstovaujama Lietuvos ir kitų Baltijos kraštų literatūrai bei periodiniams leidiniams.

"Books Abroad" tarptautinės literatūros premijos atėitis užtikrinta

Visai pasaulinei literatūrai skirtas žurnalas "Books Abroad", pastaraisiais metais perimtas redaguoti Oklahomos universitete profesoriaujančio, išsivijoje subrendusio estų rašytojo Ivar Iwask, šiandien yra tapęs vienu iš geriausių šios rūšies leidinių. Jo puslapiuose visada yra pateikiamos ir lietuvių grožinės literatūros naujienos. Redaktoriaus iniciatyva neseniai buvo įsteigta ir "Books Abroad" tarptautinė (10.000 dolerių) literatūros premija. Prieš pora metų ji pirmą kartą buvo paskirta italų poetui Giuseppe Ungaretti. Literatūros pasaulis jos įsteigimą sutiko labai palankiai, gretindamas net prie Nobelio literatūros premijos prestižo.

Šiemet tarptautinė dvylikos narių juri komisija universitetiniame Norman mieste, Oklahomoje, susirinko lapkričio 19 d. ir paskirs "Books Abroad" literatūros premiją (vėl 10.000 dolerių) antrą kartą. Šį sykį džiaugiamasi yra tai, kad premijos kas antri metai paskyrimas (po 10.000 dolerių) yra garantuotas visiems laikams. Jau p. anksčiau Oklahomos universiteto įvairios tautos prasmė labai palanki Neustadt šeimai šiemet "Books Abroad" literatūros premijos reikalui paskyrė 200.000 dolerių. Iš šios sumos procentų kas antri metai ir susidarys reikiama premijai suma, kuri toliau bus tituluojama Books Abroad — Neustadt literatūros premija.

Sito akivaizdoje noroms ne-noroms ir kyla klausimas: ar atsiras kada nors ir turtingųjų lietuvių tarpe šeima ar pavienis, kurie panorės įsiaminti ne vien tik šiaip ar taip trumpalaikiam antkapiję, bet ir amžinam kultūros paminklę?

G E L E S
Vestuvėms, banketams, laidotuvių ir kitokioms progoms
BEVERLY HILLS GELINGY
2445 W. 53rd Street, Chicago, Ill. 60629
TEL. PR 8-0933 — PR 8-0934

Remkite tuos, kurie skelbia "Drauge"

Iššlovintasis "Godfather"

STASE SEMENIENE

Retai kada knyga visa išsiaiškinama ir ekrane. Mario Puzo "bestselleris" romanas "Godfather" priešinai — su spindėjo ekrane visu savo turtingumu, intrigos painumu ir nenuobodžiu savo ilgumu. Beveik trys valandos prabėga, pasakojant vienos šeimos kruviną iškilią. Visos romano smulkmenos taip kruopščiai išdėstytos ekrane, kad vos viena salutinė intrigėlė išleista.

"Godfather" filmas labai priartėja prie visapusiško tobulo išbaigimo — išbaigti suvaidinti, surežisuota ir nufotografuota. Filmas net pralenkia fenomenalinį filmą "Love Story" pasiekimu prie kasos lango, nors tenka atsisveikinti jį, kad kainos pakeltos ligi 4 dol.

Režisierius Francis Ford Coppola išvedė šį filmą į ekraną su žibantiu pasiekimu. Ekrano tekstas — meistras savo taurum, kinematografija — savos rūšies žvilgimas pro trūnijančius gyvenimo puslapius ir matymas praėjus su turtingu rusvu atspalviu. Gi labiausiai šiam filme pasižymi aktorijų vaidyba. Tai visas rinkinys seniai matyto tobulumo. Salutiniai aktoriai, lyg aiškios miniatiūros, kabančios apie puikų pilną aliejinį dažų portretą — Marlon Brando titulinėje rolėje ir Al Pacino jo sūnaus — paveldėtojo Michael rolėje.

Pasakojimas sukasi apie stipriai susicementavusią italų šeimą (Corleone), turinčią New Yorko didelį "biznį" (organizuoja Mafijos gaują) po II pasaul. karo. Iš tiesų tai yra šeimos drama. Jie myli viens kitą, vedami Don Vito.

Filmas prasideda 1946 metais. Karo herojus Michael, jauniausias sūnus, sugrįžta namo, tvirtai nusistatęs eiti tiesiu keliu ir neįsijungti į šeimos "biznį". Jo tėvas nenori eiti pasirovui ir jungtis su stambiais narkotikų importuotojais. Narkotikai jam "nešvarus biznis". Kitos gaujos vadas sako: "Gerai, parduoki-

krepta tarp pamidorų mirtina me širdies priepuoli, kai tuo tarpu sūnaitis tebekvatoja, apsimedamas išsiganusiu. Smūgis žiūrovui yra triuškinantis.

Beveik taip pat geras yra Al Pacino — jaunas, universitetą baigęs, sūnus, šeimos "baltoji gulbė". Jis kaip tik dominuoja visame filme. Jis suriša visą filmą draugėn, lyg profesionalas suvyniotų dovaną.

Išvardinant visus geruosius šalutinius aktorius, susidarytų ilgas sąrašas. Štai keletas svarbesnių: James Caan (Sonny — vyr. sūnaus rolėje), Richard Castellano (Clemenza), Robert Duvall (Hagen), Lenny Montana (Luca Brasi), o ypač suminėtiną Diane Keaton — Kay Adams, Michael sužadėtinė, vėliau žmonos rolėje. Maža, bet efektinga rolė. Ji vien pakeltu antakiu, šypsena ar abejojne paženklinu momentu sukuria visai išbaigtą charakterį.

"Godfather" yra filmas, pilnas smurto. Todėl jis klasifikuojamas "su rezervais". Filmas ne-

žmoniška žiaurus, be galo daug brutalių smurto scenų: akiplēškas pasikėsinimas, keletas pasmaugimų, jauna moteris išsprogdinama mašinoje, nukirsta arklio galva įmetama į savininko lovą, gangsterio rankos prikalamos su peiliu, kruvinos mūš tynės, įvairūs sušaudymai dienų metu ir t. t.

Nežiūrint to, filmas apamai nėra nukreiptas prieš italus. Gal kiek per ambicinga tiek knygoje, tiek filme Mafiją vadinti "penkiomis šeimomis", lyg čia kokios septynios kalvos, ant kurių Roma pastatyta.

Kalba tiek romane, tiek filme nešvanki, vulgari, bauri. Bet ar šiais laikais tokia nepriimama už įprastinę? Amerikiečių kritikai visai apkurto, jos "vaizdin-gumo" lyg nebegirdėdami.

Dėl suminėto smurto ir žiaurių bei nešvankios kalbos filmas nepatirtinas ir jaunimui.

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME
— TĖVAS IR SŪNUS —

TRYŠ MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. — Tel. GRevehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero — TOWnhall 3-2188-89

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYŠ MODERNIOSKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-3600 REpublic 7-8601

E U D E I K I S
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
Trys Modernioskos Kopolyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE — Tel. VIRginia 7-6672
2424 W. 59th STREET — Tel. REpublic 7-1213
11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. — Tel. 971-4416

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. — Tel. LAfayette 9-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. — Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET — Tel. YARd 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. — Tel. YARd 7-1138-1138

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. — Tel. OLYmpic 2-1000

LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
649 East 162nd Street South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL. — CO 4-2223

BŪKITE DRAUGO ARTIMIEJI

Dienraštis DRAUGAS Amerikos lietuviams stengiasi įvairiais būdais patarnauti jau virš 60 metų. Pirmaisiais metais jis gynė lietuvių nuo bedieviškų puolimų, vėliau turėjo kovoti prieš socialistus ir komunistus. Jis taip pat padėjo steigti reikalingas lietuviams draugijas ir katalikiškas parapijas. Dabar jis yra didysis informacijos centras visiems Amerikos lietuviams ir visuose jų reikaluose. Tai yra jo pastangos padėti šio krašto lietuviams.

Šiuo metu DRAUGAS ieško naujų prietelių, kurie ateitų jam į talką. DRAUGAS džiaugiasi, kad jo draugai prie prenumeratos kainos prideda didesnę ar mažesnę auką. Tokia pagalba padeda jam geriau patarnauti lietuviškai visuomenei — padeda įsigyti geresnių mašinų klėms gaminti, knygoms spausdinti ir t. t.

DRAUGUI būtų labai naudinga, kad dabartiniai jo draugai padėtų jam ir kitais būdais, būtent prikalbindami savo artimuosius prenumeruoti šį dienraštį. Jei nuosirdžiai vertinate mūsų dienraščio patarnavimus lietuviškai visuomenei, paraginkit tuos, kurie DRAUGO dar nėra užsiprenumeravę, jį užsisakyti.

DRAUGUI administracija todėl siūlo: pasiųskite pavardes ir adresus tokių asmenų, kurie dar neskaito DRAUGO, ir mes siųsime jiems visą mėnesį DRAUGĄ susipažinimui. Už tokį patarnavimą būsime jums nuosirdžiai dėkingi, o jūs būsite mūsų artimi draugai.

Pasinaudokite Draugo "Classified" skyriumi.

Nauji leidiniai

(Atkelta iš 6 pusl.)

• O. B. Audronė, LAUŽAI IR KIBIRKSTĖLĖS. Eilraščių rinkinys vaikams. Viršelis A. Bartyš. Teksto iliustracijos P. Osmolskio. Immaculata Press, Putnam, Conn. 06260. 100 psl. rinkinys suskirstytas į šiuos skyrius: Laužai ir kibirkstėlės, Kafalius, Lizdelis verandoj ir Žiogelio smuikas.

• EGLUTĖ, 1972 m. balandžio mėn. Nr. 4. Lietuvių vaikų laikraštėlis. Leidžia ir redaguoja Putnamo seselės. Redakcijos ir administracijos adresas: Eglutė, Immaculata Conception Conv., Putnam, Conn. 06260. Metinė prenumerata 5.00 dol. Laikraštėlis spausdinamas dviem spalvomis. Daug eilraščių, pasakų, piešinių, paveikslų ir kt.

• Jaunimo Metų KALENDORIUS. Išleido Vydūno Jaunimo fondas, 3425 W. 73 St., Chicago, Ill. 60629. Tekstas Liūto Griniaus. Viršelis Albino Šeško. Patankus, nedidelio formato, kišeninis 56 psl. leidinys, teikiąs informacijų apie Lietuvius skautų sąjungą, apie Akademinių skautų sąjungą, apie skautų spaudą, nepagalima įvairių adresų ir kt.

LF išleido dviejų spalvų (raudona ir tamsiai žalia) lipinukus. Kaina — \$1.00 už keturius lapus (144 lipinukai).

Kas norėtų jų įsigyti sau ar platinimui — kreiptis į LF būstinę: 2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629, tel. (312) 925-6887.

HIGH RATES

5% Per Annum
Passbook Accounts

PAID QUARTERLY
— AT —
6% Per Annum
\$5000 or more
Certificates
2 year min.

BRIGHTON
SAVINGS & LOAN ASS'N
HIGHEST RESERVES
4071 Archer Avenue
Chicago, Ill. 60632
TEL. — LA 3 - 6248
(West of California Avenue)

5 3/4%
Per Annum
\$10000 or more
Certificates
1 year min.

5 1/2%
Per Annum
Investment
Bonus
Certificates

REDAGUOJA JORATE JASAITYTĖ, 6922 S. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636

AR MES NUTIESIME BŪTINĄ TILTĄ?

Savo tautinių gyvenimų, pasiektais laimėjimais dažniausiai tik pasidžiaugiamė. Būdų ir priemonių, kuriomis tie laimėjimai yra iškovoti, dažnai nesvarstome, nes bijome, kad neišryškėtų tos kliūtys, kurios buvo iškėlę, laimėjimų siekiant. Lyg ir nenorime sudaryti išpūdžio, kad be kliūčių galėtume pasiekti dar daugiau. Trumpai tariant, bijome pažvelgti patys į save. O tas žvilgsnis sudarytų tikresnį vaizdą ir išsiskaidytų tikslus ir geresnius sprendimus.

Sustokime prie artėjančio Jaunimo kongreso. Mes jau dabar jau džiaugiamės. Bet kartu iškišę la eilę minčių, į kurias reikėtų atkreipti dėmesį, nesipiktinant ir neįsivaizduojant, kad tai yra priešingo, net piktybinio nusistatymo pasireiškimas. Atvirkščiai, tai yra rūpestis, kad Jaunimo kongresas būtų sėkmingas, kad pateisintų į jį dėtą mūsų viltis, kad jis rodytų kelią atečiai. Sielojimasis reikalingas dar nėra nusistatymas prieš tą reikalą. Todėl ir sielojimasis Jaunimo kongresu ar aplamai visa mūsų lietuviškąja veikla nėra priešiškas nusistatymas nei Kongresui, nei visokeriopai lietuviškai veiklai.

Manau, kad reikalo padarymas gyvu yra dorybė, bet ne nusistatymas. Kažkur skačiau, jog mūsų filosofas Antanas Maceina rašė ar sakė, kad didžiausias pavojus krikščionybėi yra ne iš priešingai nusistatusiųjų ir kovojančių prieš krikščionybę, bet iš pačių krikščionių nesidomėjimo krikščionyste. Užtat ir Jaunimo kongresas ar Bendruomenė nenukentės iš problemos svarstančiųjų pusės, bet iš mūsų pačių nesidomėjimo, nekreipimo dėmesio į Kongreso ir į kitus lietuviškuosius reikalus.

Apgailestaujame, kad Kongreso tikslai iki šiol nesuformuluoti. Kaip galima tokį kilmę ir svarbų įvykį rengti, kai dar neišaiškų, kam jis yra rengiamas? Prašome iš visuomenės tautos ir finansinės paramos, bet nenusakome visuomenei Kongreso tikslų ir uždavinių. Kongreso rengimo komiteto jaučiamas per mažas bendradarbiavimas tarp vienos komisijos ir kitos. Komiteto narių ir komisijų pirmininkų pasitalkantis nepareigingumas ir menkas bendradarbiavimas tarpusavyje klydo ir net visiškai sustabdo kai kurių komisijų darbą. Man atrodo, kad pirminis Kongreso uždavinys būtų ieškoti jungties tarp kartų. Nes pats Kongreso rengimas jau yra kartų jungtis. Be vyresniųjų paramos ir jų pastangų Kongresas neįvyktų. Berods, ir pati Kongreso mintis, savo laiku gimė PLB Valdyboje, kur jaunimo visai atstovų nebūta.

Tiltas tarp kartų turėtų būti šiemetinis Jaunimo kongresas. Ar mes tą tiltą nutiesime? Tai priklauso nuo mūsų. Jeigu, ryškindami skyrimą, ryškindami ir jungtį, pamatytume, kad tas tiltas nutiesti yra visai nesunku. Jūratė Jasaitytė

REGISTRUOKITĖS Į JAUNIMO KONGRESO STOVYKLĄ

Anketos gaunamos iš Jaunimo metų komitetų bei ryšinių arba pas

SES. M. IGNE
57 Sylvan Avenue
Toronto, 173. Ont. Canada.
tel. 416-543-5775

IPLJK prezidiumas posėdžio metu. Iš kairės Saulius Mikaliukas, Jūratė Jakšytė, Nijolė Stakauskienė, Joana Kuraitė ir Romas Sakadolskis. Trūksta Vitalijos Rūbitytės. (Liet. foto archyvas)

ANTROJO PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESO STUDIJŲ DIENOS

II PLJK Studijų dienos įvyks liepos mėn. 4–9 d. Programos sudarymu ir įvykdymu rūpinasi dr. Algio Norvilio vadovaujama Programos komisija.

Studijų dienų vietovė buvo labai sunku parinkti. Nutarta, kad studijoms reikalinga akademinė aplinka, toliau nuo miesto gyvenimo, geografinė prasme daugumai patogioje vietovėje. Parinktas Kent valstybinis universitetas, Ohio valstijoje, turintis geras sąlygas, pasižymintis lietuvių knygynu bei liuanistinėmis studijomis.

Pritaikyti universitetą programos reikalams, paruošiant sales, posėdžių kambarius ir t.t. sudarytas pagalbinis techninis komite-

tas, kuriam sutiko vadovauti universitete dėstą ir studijuoją A. Idzelis ir J. Cadzow.

Programos paskirtis yra daugialypė ir nelengvai apibūdinama. Bendrame aptarime matyti trys pagrindiniai bruožai:

1. išskirti ir kiek galima išsamiau išdiskutuoti aktualius lietuviškus reikalus;
2. ieškoti konkrečių būdų lietuvių jaunimo veiklai pagyvinti ir
3. siekti jaunimo susiorganizavimo, kad būtų galima derinti lietuvių jaunimo veiklą, o kilius reikalus bendrai veikti.

Studijų dienos yra skiriamos Jaunimo kongreso atstovams. Kad atstovai labiau įsijungtų į

studijų dienų eigą, siuntinėjama specialiai anketa jau žinioms atstovams. Į ją jau atsiliėpė apie 75 atstovai, ir ne vienas jų jau pakviestas jungtis programon.

Programa suskirstyta į 7 pagrindines dalis, kurios bus detalai nagrinėjamos:

- a. Kultura. Lietuvoje kovojama su tiesioginiu ir daugeliu atveju subtiliu kultūros slopinimu. o šioje aplinkos sąlygos išsiskiria kultūros prasmės ieškojimo problematika. Todėl reikalinga susipažinti su šiuometine literatūra, menu, muzika, kalbotyra, ir tautotyra. Tuo pačiu reikiama susipažinti su įvairiais skatinčiais bei slopinčiais mo-

Eileraštis

ALGIRDAS RATNIKAS

Praėjo "Varpas",
Ir kartu Kudirka.
Apsižvalgykite.
Ar neskaudu?
Prašite ir jūs.

Kai kasdien šitaip
Takeliais eina,
Sunkesniais vargais nešini,
Kiti kitur,
Kam jūsų skausmas?
Ir kam skaudu?

Jeigu beliko šimtas metų
Mums dar džiaugtis,
Tai pasiklausk
Savo sapno sargą,
Ne kiek beliko,
Bet kas paliks.

mentais, įtakojančiais kultūrinį gyvenimą.

b. Religinis momentas okupuotoje Lietuvoje — marksistinės ideologijos atmetimas, o išeivijoje — Bažnyčios atsinaujinimo išdava. Analizuojant religinį gyvenimą Lietuvoje reikalingi turėti praeities ir dabarties priespaudos ir kovos perspektyvas. Žvelgiant išeivijon, būtina neužmiršti sociologinės parapijos reikšmės.

c. Rezistencinė kova okupuotoje Lietuvoje dažnai vertinama pačiais akivaizdžiausiais pavyzdžiais. Reikia suprasti kasdieninio gyvenimo kovą ir tautinį sąmoningumą, kovos su rusinimu bei sovietinimu pagrindą. Išeivijoje pastangos vertinamos tikslų bei metodologijos požiūriais ir jų reikšme. Lietuvai. Būtina susipažinti su politinių veiksmų darbais ir pažinti išeivijos jaunimo politinio sąmoningumo padėtį bei auklėjimą.

d. Gyvenamoji aplinka Lietuvoje sparčiai keičiasi. Jaučiama rusų įtaka. Lietuvos padėtį vertinant, reikia su pakeitimais susipažinti. Kaip išeivijoje derinti lietuviškumą su gyvenama aplinka?

e. Auklėjimas jaunimo Lietuvoje turi stiprų ideologinį atspalvį. Kur tik jaunas lietuvis pasisuka — klasėje, organizacijoje — visur brukama komunistų ideologija. Gi išeivijoje auklėjimas yra viena svarbiausių lietuvių išlaikymo sąlygų. Todėl reikia išsiaiškinti liuanistinio auklėjimo tikslus, metodus, pasiekimus ir trūkumus.

f. Šeima nuolatos yra buvęs lietuvių tvirtovė. Todėl pats laikas atkreipti dėmesį į jaunų lietuvių šeimų padėtį išeivijoje. Kaip jauna šeima galėtų geriau atvirai pažvelgti ir į mišrias šeimas. Jos turi lietuviškame gyvenime rasti savo vietą.

Pasaulio lietuvių jaunimo susiorganizavimas, pradėtas I PLJK, reikalauja išvadu konkretizavimo tiksluose ir būduose. Kokios problemos pasireiškia kraštų jaunimo veikloje? Kokie uždaviniai laukia jaunimo ateityje? Jie reikalauja artimo jaunimo bendradarbiavimo ir stiprių darbo rankų.

Mirė darbštus filmų gamintojas

Los Angeles mieste mirė Alfred J. Goulding, turėdamas 76 m. amžiaus. Jis yra buvęs direktorius, sukant filmus, ir nuo 1917 m. iki 1964 m. vadovavo sudarymui daugiau kaip 500 komiškių filmų.

Chicagos lenkai stato Traviatą

Verdi Traviatą geg. 28 d. 6v.v. Švč. Trejybės salėje, 1443 W. Division, Chicagoje, stato lenkai. Dainuos iš Londono atvykęs solistė St. Horwat ir Lietuvos ope-roje dainavęs St. Wicik. Baletą atliks Miss Rozak grupė, choras iš Lyric operos dainininkų.

Brazilijos jaunimas, kuris dalyvaus antrame Pasaulio lietuvių jaunimo kongrese ir ketvirtroje Tautinių šokių šventėje Chicagoje.

Studentų ateitininkų sąjungos pavasario kursai

Kaip ir kasmet, taip ir šiemet, Studentų ateitininkų sąjunga ruošia Pavasario kursus. Šiemet kursai vyks Pranciškonų stovyklavietėje, Wasaga Beach, Kanadoje. Kursų pradžia gegužės mėn. 26 d., o pabaiga gegužės mėn. 29 d.

Kursų tema, norint duoti studentams progos ateitininkų ideologiją apmąstyti, susiandinti ir priderinti prie savo gyvenimo, parinkta tokia: "Studentas idėjų ir gyvenimo tėkmėje."

Tikslo siekiant, programa padalinta į tris dalis:

I. Ateitininkai istorijoje. Šia tema paskaitą skaitys Almis Ku-

las, pristatydams idėjas ir sąlygas, kurios sąjūdį įkvėpė. Taip pat bus rodoma Ateitininkų kongreso filmas, susuktas Alg. Kezio, S. J.

II. Ateitininkų ideologija. Ši kursų dalis bus įvairi. Ji susideda iš paskaitos, kuri pristatys bendrą ideologijos apžvalgą. Paskaitą skaitys dr. A. Damušis. Toliau seks simpoziumas. Pirmoje simpoziumo dalyje bus diskutuojama ideologija ir pasaulėžiūra, terminų apibūdinimas, jų ryšiai vienas su kitu, jų apimtys ir t. t. Antroje simpoziumo dalyje bus pačios ideologijos pritaikymas gyvenimui, jos susiandieninimas.

Simpoziumuose dalyvaus: V. Kolyčius, A. Puteris, J. Gaila.

AR UŽSIREGISTRAVOTE I II PLJK? NE. KODĖL? AR NEŽINOTE, KAD UŽSIREGISTRUOTE I II PLJK? MEN. I D. MOKSITĖ TIK 4 DOL., O NE 6 DOL.? PRIEDAS — ANKSČIAU UŽSIREGISTRUOTE GAUS 20 PROC. NUOLAIDA I II PLJK PARENGIMUS. KUR REIKIA REGISTRUOTIS? SKAMBINKITE AR I KONGRESO BŪSTINĘ tel. 312-737-3300 arba registracijos komisijos pirmininkei Joliti Kisieliūtei, tel. 312-8631411.

III. Ideologija gyvenime—veikla. Apie veiklų tipus, vadų pareigas ir apie veiklų paruošimą paskaitą skaitys kun. K. Trimaškas. Simpoziumo tema: "Kodėl mes veiklame ir ko mes siekiame veikloje?" Simpoziume dalyvaus: A. Razgaitis, J. Oniūnas, A. Idzelis, V. Narutis, S. Girmis, E. Girdauskas.

Norinčius kursuose dalyvauti prašome iš anksto pranešti SAS valdybai, skambinant šiuo telefonu: 312-434-2165.

TURITE YPATINGĄ PIESIMO, DROZINĖJIMO, ARCHITEKTŪROS, FILMAVIMO, FOTOGRAFAVIMO TALENTĄ? PASIDALINKITE JUO SU KITAIS.

DALYVAUDAMI II PLJK PARODOSE. REGISTRACIJA VYKDOMA ŠIUO ADRESU: II Lithuanian World Youth Congress Parodos 5620 South Claremont Ave. Chicago, Ill., 60636, U.S.A.

Premija padugnių atsilikėlių mokytojais

JAV moterų taryba savo šiemetinę premiją 1,500 dol. paskyrė mokytojais seselei Ruth Dowd. Ji Švč. Širdies vienuolyno narė ir buvusio Manhattilės kolegijos filosofijos mokytoja. Savu noru pasiryžo vieną dieną savaitėje vyksti į Harlemą ir mokyti nustuojusius mokyklas lankyti vaikus. Taip ji išvydė "Harlemo gatvės akademiją", įsteigdamą Harlemo paruošiamąją mokyklą, o dabar yra pakviesta dėstyti Medger Evers kolegijoje, kuri yra New Yorko universiteto padalinys Brooklyne. Bedėtydama ji kartu siekia antrojo doktorato iš visuomeninio bendravimo. Kalbėdama JAV moterų taryboje, atstovaujancioje 27 tautų moterų organizacijoms, apimančioms 25 milijonus moterų, sesuo Dowd pareiškė, kad ji turi pasitikėjimą jaunimu.

Studentą išrinko episkopų vyskupu

Nauju Atlantos episkopų vyskupu išrinktas kun. B. J. Sims, episkopas, paskutiniu metu siekęs teologijos doktorato Katalikų universitete Washington, kur jis praleido trejus studijų metus.

Narkotikų problemos studija

Richard Blum savo knygoje paskelbė naują narkotikų vartotojų studiją. Blumo surinktomis žiniomis, tvirti religiniai įsitikinimai, kaip pvz. mormonų ar katalikų, padeda jaunuoliams išsisaugoti nuo narkotikų vergijos — šiu tarpe narkotikų vartotojų procentas mažesnis.

REMKIME JAUNIMO PASTANGAS!!! SIŪSKIME STRAIPŠNIUS, EILERASCIUS, NUOTRAUKAS, PASISAKYMUS, RECENZIJAS IR SĄRASUS LIETUVIŲ JAUNIMO INFORMACIJOS CENTRUI P. O BOX 8992 Boston, Mass., 02114 NEMOKATE KURTI, FOTOGRAFUOTI? NESIJAUDINKITE — YRA IŠEITIS — PASIUSKITE CENTRUI POROS DOLERIU AUKA. JI BUS TIKRAI NUOSIRDZIAI PRIIMTA!

Romas Kasparas — ant jo pečių guli visi IPLJK atidarymo rūpesčiai (Liet. foto archyvas)